

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto. Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SLOVENE

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto

Izjava vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku. Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005. Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Attacco aereo su Caifa

La sede del comando inglese vigorosamente attaccata nell'Africa orientale

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:
Consistenti formazioni di nostri velivoli da bombardamento hanno attaccato ieri notte le raffinerie ed i serbatoi di carburante di Caife (Palestina). Nonostante la violenta reazione nemica i nostri aerei sono riusciti a colpire gli obiettivi dai quali si sono sprigionati incendi di vaste dimensioni. Tutti gli apparecchi, alcuni dei quali dal tiro contraereo, sono rientrati alle basi. Nella stessa notte il nemico ha effettuato una incursione su alcune località della costa orientale della Sicilia con lancio di bombe e azioni di mitragliamento che non hanno causato ne vittime ne danni. La difesa contraerea di Siracusa ha abbattuto un apparecchio il quale è precipitato nel mare in prossimità della costa: l'intero equipaggio è stato fatto prigioniero.

In Africa Settentrionale azioni di reparti esploranti sul fronte di Tobruk; sono stati respinti elementi nemici che hanno lasciato prigionieri in nostre mani.

Sul fronte di Sollum cacciatori tedeschi hanno abbattuto due aeroplani avversari; altri velivoli germanici hanno attaccato aeroporti avanzati nemici, colpendo magazzini di rifornimento e distruggendo un velivolo al suolo.

Una incursione aerea su Tripoli ha arrecato soltanto lievi danni materiali.

In Africa Orientale una forte colonna mista di truppe nazionali e coloniali al comando del ten. col. Carmelo Liuzzo, uscita da caposaldo di Ualag (nord est Gondar) ha vigorosamente attaccato l'importante posizione di Amba Giorghis sede di comando inglese. Superata ogni resistenza travolto in fuga l'avversario infliggendogli notevoli perdite e stroncandone i successivi ritorni controffensivi, le nostre truppe hanno dato alle fiamme la sede del comando nemico e hanno distrutto un deposito munizioni e la stazione radio) indi sono rientrate alla base di partenza con prigionieri, armi e materiali catturati. Tutti i reparti, e particolarmente il 25 battaglione coloniale, si sono distinti per

decisione e valore. Nel pomeriggio del giorno 7 un nostro aereo in ricognizione sulla strada di Debra Tabor ha mitragliato e incendiato automezzi nemici.

Poškodovane ladje prihajajo v Gibraltar

Algeciras, 9. oktobra. AS. Včeraj sta prišli v Gibraltar še dve poškodovani vojni ladji, ki sta se udeležili bitke na Sredozemskem morju med italijanskim letalstvom in angleškim konvojem. Pripluli sta v Gibraltar dve križarki in posadka je izjavila, da bi angleška skupina bila zdesetkovana, če se ne bi pravočasno umaknila. Angleški mornarji izjavljajo, da je bil napad na angleške vojne ladje najslabši med vsemi dosedanjimi napadi na Sredozemskem morju.

Navdušene manifestacije Duceju v Parmi

Parma, 9. okt. AS. Mussolinijev obisk v Parmi je imel izrazito ljudski značaj. Ta značaj je obisku dal on sam s tem, da je med vsem svojim bivanjem iskal osebnega stika z množico, zlasti tam, kjer je redarstvena služba to preprečevala. Komaj je Duce zapazil, da redarji ovirajo množico, da bi se mu približala, je dal takoj ustaviti avtomobil in peš šel do ljudstva, stiskal roko najbolj priprostim ženskam, božal otroke, se pogovarjal s starčki in po bratovsko tolkel po ramah možake. To dejanje, ki se je ponovilo mnogokrat, je vso pot vzbujalo velike plamene navdušenja.

Ducejev motorni vlak je privozil v Parmo točno ob 10.30. Tam ga je čakal minister za poljedelstvo in gozdove ter krajevni dostojanstveniki. Mussolinija je spremljal glavni tajnik fašistovske stranke. Duce je takoj po izstopu pre-

gledal častno četo pehote in šel na trg pred postajo, kjer ga je sprejelo živahno vzklikanje. Med dvema vrstama vzklikajoče množice se je Mussolini peljal stoje v odprtem avtomobilu ter s smehljajem in z rimskim pozdravom odgovarjal na ovacije ljudstva, ki se je trlo po pločnikih in po oknih.

Ob vznjožju spomenika Zmage so bile zbrane rodine v vojni padlih vojakov. Duce je dal ustaviti avto in je šel pozdravljati rodine hrabrih mož, ki so prelili kri za domovino. Pri tem je prišlo do nadvse gniljivega prizora vdanosti do Mussolinija. Mnogim ženam so obraz orole solze. številne matere in vdove padlih so se približale Duceju, ki jim je ljubeznivo stiskal roke, božal najstarejše, jemal v naročje otročice ter izražal rodbinam spoštovanje in ljubezen, s katero jih obdaja fašistovska Italija. Kakor povsod drugod, je Mussolini tudi tu hotel poudariti, da velja njegov prvi pozdrav rodbinam padlih in ranjenih.

V nadaljnjem se je Mussolini dolgo zadržal v kmečkem domu, ki ga zdaj delajo. Na poti od tam se je pogosto ustavil in govoril naravnost s fašisti in z ljudstvom. Marsikje je prišlo do genljivih dogodkov, ki kažejo vdanost malega človeka do Mussolinija.

Ko je ob 11.20 prišel na kmetijo Santa Eurosia, ga je sprejelo petje revolucionarnih himen, ki so jih prepevali kmetje in kmetice. Kmečko ljudstvo se je zbralo na širni trati, prepevalo bojne in delovne pesmi in se spremljalo z orglicami. Kmetiji Landini je Duce izročil zlati klase, odlikovanje določeno za tiste kmete, ki se posebno izkažejo v žitni bitki. Tej bitki dolguje italijansko ljudstvo svoj vsakdanji kruh. Pokrajina Parma je leta 1940 dala 1.320.000 centov žita.

Ko se je Duce poslovil od kmetov, se je vrnil v mesto in obiskal tamošnjo hranilnico. Na trgu Garibaldi pa so se med zvonjenjem zvonov in prepevanjem revolucionarnih pesmi navedljale manifestacije ljudstva.

Zatem je Mussolini položil venec pred spomenik znanega strokovnega delavca Corridona. Pogovarjal se je s starimi njegovimi sodelavci. Nato si je ogledal nove stanovanjske predele, sezidane namesto poprejšnjih nezdruženih in napol podrtih delavskih bivališč. Zanimal se je za napredek najnovejših del in šel povsod v najgostejšo množico ter se pogovarjal z malimi ljudmi. Povsod je pri tem prišlo do najglobljih izrazov vdanosti in ljubezni.

Obiskal je še mestni park, kjer so bile zbrane mladinske organizacije. Po pregledu teh se je med neprestanimi navdušenimi manifestacijami vrnil na postajo. Od ondod se je odpeljal v Salsomaggiore, pregledal organizacije in pozdravil kmečke množice, nato pa obiskal pridobivališče metana ter povsod dajal navodila za nove naprave.

Nemcem posrečilo še do zime razbiti sovjetsko vojsko in potem polagoma uničiti njene posamezne dele. Zaradi nemškega pritiska na obe krili so Sovjeti oslabilili središča svojega bojišča, ravno tu pa je sedaj prišel odločilni udarec.

Berlin, 9. oktobra. AS. Kakor je izvedela nemška uradna agencija, so tudi včeraj obkoljene sovjetske čete v Petrogradu izvedle poskus izpada. Poskus pa se je ponesrečil.

Letalska nesreča na Irskem

Dublin, 9. okt. AS. Eno angleško letalo je padlo na tla v bližini Dundalka, ki je na meji med Irsko in Ulstrom. Trije člani posadke so bili na mestu mrtvi.

Železniška nesreča v Španiji

Barcelona, 9. okt. AS: Pri postaji Miranda de Ebro je ekspresni vlak zavozil v tovorni vlak. 30 oseb je ranjenih, med njimi je več oseb težko ranjenih in je njihovo stanje brezupno.

Eksplodizija v Mehiki

Mexiko, 9. okt. AS: Dve hudi eksploziji sta uničili naprave, ki so last petrolejske družbe »Eagle Oil Company«. Uvedli so preiskavo, ki naj ugotovi vzrok eksplozije.

Velik most v Ameriki se je podrl

Newyork, 9. okt. AS: V državi Michigan se je podrl velik železniški most čez reko St. Marys. Most se je podrl, ko je na njem vozil vlak s 50 vagoni vojnega gradiva. Policija je uvedla preiskavo

Kolera v Indiji

Šanghaj, 9. oktobra. AS. Iz Kalkute poročajo, da v Indiji razsaja kolera, ki je do sedaj povzročila 5177 smrtnih žrtev.

Promet med Hrvaško in Madžarsko

Zagreb, 9. oktobra. AS. Med Madžarsko in Hrvaško je komisija uredila promet čez Dolni Miholac.

Vojno poročilo št. 494:

Letalski napad na Haifo

Uspešen napad na sedež angleškega poveljstva v Vzhodni Afriki

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Strnjeni oddelki naših bombnikov so včeraj ponoči napadli čistilnice in skladišča olja v Haifi (Palestina). Vkljub močnemu sovražnemu odporu so naša letala zadela razne cilje, iz katerih so se dvignili požari širokih razmerij. Vsa letala, med njimi nekaj zadetih od protiletalskega streljanja, so se vrnila na svoja oporišča.

V isti noči je sovražnik izvedel polet nad nekatere kraje ob vzhodni obali Sicilije, kjer je metal bombe in streljal s strojnimi. Škode in žrtev ni bilo. Protiletalsko topništvo je v Siracusi sestrelilo eno letalo, ki je padlo v morje blizu obale. Vsa posadka je bila zjeta.

Severna Afrika: Delovanje izvidniških oddelkov na bojišču pri Tobruku. Odbiti so bili sovražni oddelki, ki so pustili ujetnike v naših rokah.

Na bojišču pri Sollumu so nemški lovi sestrelili dve sovražni letali. Ostala nemška letala so napadla prednja sovražna letališča in so bombe zadale oskrbovalna skladišča in uničile eno sovražno letalo na tleh.

Letalski polet nad Tripoli je povzročil le malo stvarne škode.

Vzhodna Afrika: Močna kolona mešanih nacionalnih in kolonialnih čet pod poveljstvom podpolkovnika Carmela Liuzzo je iz postojanke Ualag (severnovzhodni Gondar) silovito napadla važno postojanko Amba Giorghis, kjer je sedež angleškega poveljstva. Premagala je vse odpore in je poglala v beg sovražnika, kateremu je prizadejala pomembne izgube in ga uničevala pri vračanju protiofenzivnih poskusov. Naše čete so zažgale sedež sovražnega poveljstva in so uničile skladišče streliva in radijsko postajo. Nato se je naša kolona vrnila na svoje oporišče.

še z ujetniki in z zaplenjenim orožjem in vojnim gradivom. Vsi oddelki zlasti pa 25. bataljon kolonialeev so se odlikovali s svojo odločnostjo in junaštvom.

Popoldne 7. oktobra je naše izvidniško letalo z ognjem iz strojnice obsipalo cesto Debra Tabor in zažgalo sovražna avtomobilska sredstva.

Boji na vzhodu:

Tri sovjetske armade pri Brijansku obkoljene

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev Glavni Stan, 9. okt. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:
Kakor je že bilo objavljeno s posebnim uradnim poročilom, je nemška oklopna armada, okrepjena z italijanskimi, madžarskimi in slovaškimi četami vzhodno od Dnjepropetrovska prodrla naprej k Azovskemu morju in je 9. sovjetski armadi, ki je bila pri Melitopolu tepena, prelozila umik. Istočasno so nemški in romunski oddelki zasledovali od zahoda sem nadaljevali. Pri tem se je hitremu oddelku SS posrečilo ob Azovskem morju prodreti do Berjanska in podati roko oklepni oddelkom, ki so prihajali od severa. Od vseh strani je tu tesno obkoljenih šest do sedem sovražnih divizij, ki so tik pred svojim uničenjem. Slabim ostankom potoklenega sovražnika, ki se skuša umakniti proti Rostovu, je skupina SS za petami že do Mariupola.

Na srednjem odseku vzhodnega bojišča so prodorne operacije, kakor je že bilo objavljeno s posebnim poročilom, vodile k veliki obkoljevalni bitki. Močni oddelki oklepnih sil, ki so napadali s hrbta, so tudi na prostoru pri Brijansku trem sovražnim armadam pripravili uničenje. Obenem z oddelki, ki so obkoljeni pri Vjazmi, je maršal Timošenko tukaj žrtvoval zadnje sovjetske armade, ki so bile še sposobne za popoln boj. Napadna sila teh, po lažnivi sovražni propagandi napihnjena udarnost, je bila tako popolnoma razdejana.

Ponovni sovražni poskusj zahodno od Petrograda, da bi se prebil z oklepnimi oddelki, so se

ponesrečili, in sicer s hudimi izgubami za sovražnika. Mnogo sovjetskih tankov pa je bilo pri tem uničenih.

Letalstvo podpira na vsem spodnjem bojišču z vsemi silami boje armade. Letala so uspešno napadala sovražna zbirališča čet, postojanke topništva, zvezne črte in prometne zveze ter železniške naprave. Oboroževalna tovarna jugovzhodno od Harkova je bila znova bombardirana. Ponoči so bojna letala pri Petrogradu napadla vojaško važne cilje.

V zadnjih tednih se je po načrtu nadaljevalo polaganje min okoli angleških otokov.

V severni Afriki so nemški strmoglavci pri Tobruku zelo uspešno razbijali angleške postojanke topništva in sovražna nakladanja. Nemška bojna letala so v noči na 8. oktober bombardirala angleška letališča pri Marsa Matruhu in Puki.

Sovražnih letal nad Nemčijo ni bilo. V boju proti angleškemu letalstvu je bilo v času od 1. do 7. oktobra uničenih 35 sovražnih letal proti samo trem lastnim izgubam.

38 sovjetskih divizij obkoljenih

Budimpešta, 9. oktobra. Ip. Madžarski vojaški krogi z veliko pozornostjo spremljajo dogodke na vzhodnem bojišču, in sicer na odseku od Kijeva do Azovskega morja. Madžarska brzojavna agencija poudarja, da so zavezniške čete na več krajih prebile sovjetsko fronto, napravile velike žepe in tako obkolile mnogo sovjetskih divizij. V tistem odseku, kjer se vojskuje madžarska vojska, si skušajo sovjetske čete prebiti izhod proti jugu. Ob Dnjepru ni več bojev, ker so sovražni oddelki izginili. Madžarske čete čistijo sedaj ozemlje vzhodno od reke. Zavezniške čete imajo obkoljeno sovjetsko vojsko, ki šteje 38 divizij in dva sovjetska armadna poveljnika sta bila zajeta.

Zlom srednje sovjetske armade

Stefani javlja iz Berlina: Timošenko, ki je imel nalogo braniti Moskvo, je doživel najhujši poraz v sedanjih vojni. Njegove najboljše armade so uničene ali pa obkoljene. Nemci prodirajo že vzhodno od Vjazme in se približujejo Moskvi. Južni sunek pa je prodr čez Roslavl še dalje na vzhod in presegel progo Moskva-Harkov. Po lastnem sovjetskem priznanju je mesto Orel že zasedeno. Moskva je sedaj že sredi klešč.

Med sovjetskimi vojaštvom in voditelji je opažati velik preplah. Sovjetska armada ne prikriva več, da je v skrajni nevarnosti in da se bliža katastrofa.

Ni boljše se ne godi armadi maršala Budjonia. Ob Azovskem morju je bila uničena deveta sovjetska armada in nemške čete prodirajo že na Rostov.

Tudi Amerikanci presojaajo položaj sovjetske vojske skrajno pesimistično. Računajo, da se bo

Brezuspešne intrige proti prijateljstvu med Turčijo in Nemčijo

Rim, 9. oktobra. as. V Rimu pripisujejo poseben pomen skupni izjavi turške in nemške vlade, ki je bila objavljena včeraj in je na jasn način zavrгла novice sovražne propagande o razmerju med obema državama.

Ta izjava je važna, ker je bila objavljena v skupnem sporazumu nemške in turške vlade. Angleška in sovjetska propaganda se silno trudi, da bi motili dobre zveze med državami Osi in Turčijo.

Rim in Berlin sta vedno popolnoma razumevala vse potrebe turškega narodnega preporoda. Angleški nameni pa so jasni. Anglija ne želi drugega, kakor to, da bi zopet eno državo, to je Turčijo, poglala v boj proti Osi. Istočasno pa hoče Anglija odvrniti pozornost od lastnih vojnih priprav na bližnjem vzhodu. Anglija se namreč trudi, da bi s svoje strani obkolila Turčijo, nakar bi jo prisilila, da se vrže v krvavi melež.

Takšno politiko je Anglija že počenjala v drugih državah na Bliznjem vzhodu. Prav nič se

ni obotavljala, da ne bi napadla Francozov v Siriji, da bi bili Francozi prej njeni zavezniki. To pa je storila Anglija samo zaradi tega, da bi si zagotovila važno ozemlje, ki ima dolgo in obsežno mejo s Turčijo.

Anglija pa je šla še dalje in je dala tajne obljube Sovjetski Rusiji o Dardanelah. Pred časom je o teh namenih angleške politike napisala prosluli članek londonska »Times«, ki je rekla, da mora po angleški zmagi vsa vzhodna Evropa priti pod sovjetski vpliv. Ta izjava vodilnega angleškega lista je zelo razburila Turke, ki so odločno protestirali proti temu, da si Anglija lasti bodočnost Turčije.

Skupna izjava turške in nemške vlade je ves položaj pojasnila tako, kakor je bilo to potrebno. Razmerje Turčije do držav Osi sloni na stalnem medsebojnem razumevanju koristi in to razmerje preveva politika lojalnosti in prijateljstva. Ni nikjer nobenega razloga, da bi se ta politika v bodočnosti morala spremeniti.

Bolgarski vojni minister je govoril svojim častnikom

Sofija, 9. oktobra. Ip. Bolgarski vojni minister, general Daskalov, je govoril na zborovanju Zveze bolgarskih častnikov in v tej zvezi so včlanjeni bivši bojovniki. Bolgarski minister je rekel med drugim:

»Mi, Bolgari smo srečni, da živimo v času najhujšega boja. To je zgodovinski boj med dvema svetovoma in mi Bolgari smo se tem bolj srečni, ker smo lahko udeleženi v tem boju, in sicer na strani novega sveta. Boj je izredno težak in dolg, ker sovražnik ne izbira med potrebnimi sredstvi za doseg zmag. Vojna se ne razvija samo v zraku, na morju in na suhem, ampak tudi po radiu, propagandi, kjer se širijo lažnjive in grde novice. Pri tem vas moram spomniti na to, da mi Bolgari ne poznamo poraza na bojišču. Kadar smo bili premagani, se je to zgodilo zaradi položaja na notranji fronti. Zato moramo imeti pred očmi zglede preteklosti in paziti, da bo tudi notranja fronta tako pripravljena in trdna, kakor je pripravljena naša vojska.« Bolgarski vojni minister je nato poveljeval uspehe bolgarske vojske in je poudaril, da so bolgarski vojski na višini naloge, ki jim je poverjena. Za Bolgarijo je danes važno samo to, da mi vsi z

vso odločnostjo prisostvujemo razvoju in propehu velike Bolgarije, ali pa bomo gledali njen propad. Glavni ukaz domovine na narekuje, da ne izpolnjujemo samo svojih dolžnosti v domovini in na notranji fronti, ampak moramo znati predvsem zmagati.

Nova sovjetska kršitev bolgarske nevtiralnosti

Sofija, 9. oktobra. Ip. Sročil se je izvedelo, da so v noči od 6. na 7. oktober sovjetska letala znova kršila bolgarsko nevtiralnost in da je na bolgarskih tleh pristala nova skupina sovjetskih padalcev v bližini Stare Zagore, in sicer blizu turške meje. Bolgarske vojaške enote so ugotovile navzočnost sovjetskih padalcev. Med spopadom z bolgarsko vojsko sta bila dva sovjetska padalca in dva bolgarska vojaka ubita. Na bolgarski strani obžalujejo tudi enega težko ranjenega bolgarskega vojaka. Nekaterim padalcem se je posrečilo zbežati v notranjost pokrajine, nato pa so jih bolgarski vojaki obkolili.

To dejanje je nova kršitev bolgarske nevtiralnosti in nov dokaz sovjetskega izzivanja.

Amerika ne more graditi novih ladij

New York, 9. okt. AS. Ena največjih ameriških petrolejskih družb je naročila v ladjedelnicah, da naj ji zgradijo 36 velikih petrolejskih ladij. Družba je pa sedaj morala odpovedati to svoje naročilo, ker je mornariška komisija izjavila, da ni na razpolago niti dovolj strojev za opremo ladij, ameriške ladjedelnice pa tudi nimajo dovolj potrebnega specializiranega delavstva.

Položaj na Češkem

Praga, 9. oktobra. DNB javlja, da so med sedmimi osebami, ki so bile obsojene na smrt zaradi sabotaže, bile tri Judje. Obsodba je bila že izvršena. Vojno sodišče v Brnu zaslišuje bivšega armadnega generala Nerala in bivšega vojaškega poveljnika na Moravskem Kadleca. Načelnik kmetijskega oddelka dr. Franckenberger je bil zaprt, ker je obtožen, da je sabotiral oskrbo dežele s prehrano.

Smrtna kazen za sabotažna dejanja na Slovaškem

Bratislava, 9. oktobra. Ip. Slovaški parlament je sprejel zakon, ki določa smrtno kazen za sabotažna dejanja v vojnem času.

Grški predsednik vlade obtožuje grške emigrante

Atene, 9. oktobra. Ip. Predsednik grške vlade general Teolozoglu je podal častnikarjem izjavo o potopitvi neke grške ladje, ki je vozila moko iz Soluna v Atene. Pri tem je izjavil, da je njegova dolžnost prekiniti molk in pred vsem narodom obdolžiti tiste, ki so odgovorni za katastrofo grškega naroda, to je, obdolžiti mora Grke, ki so zbežali v London in v Kairo. Vsi ti so se pri svojem begu brigali samo za svoje koristi, sedaj pa obdolžujejo svoje rojake, ki sodelujejo z Oso. Grški predsednik vlade je povabil grško prebivalstvo, da naj premisli, od kod mu prihaja prava pomoč in nato naj dela s tem v zvezi.

Argentinski rušilec se je potopil

Buenos Aires, 9. okt. AS: Argentinski rušilec »Corrientes«, ki je zadel ob težko križarko »Almirante Brown«, se je potopil. Devet mož posadke je rešenih.

Obsojeni komunisti v Budimpešti

Budimpešta, 9. oktobra. Ip. Pristojno sodišče je v Budimpešti obsodilo trinajst komunistov na ječo od 2 mesecev do 3 let, ker so hoteli ustanoviti odsek komunistične stranke.

Upori proti Angležem v Iraku

Ankara, 9. oktobra. AS. Iz Iraka so semkaj prišla poročila, da izvajajo iraške čete pasivni odpor proti Angležem, ki so se izkrcali v Basri. V Bagdadu in Sossolu se redno ponavljajo upori proti Angležem.

Ruska mesta, ki jih omenjajo zadnja vojna poročila

Vjazma

Okrožno mesto v guberniji Smolensk. Leta 1926 je imelo 17.217 prebivalcev, danes jih je že okoli 50.000. Leži ob istoimenski reki in je važno železniško središče ob progi Moskva-Minsk. V mestu je več tovarnen. Tako tovarna za izdelovanje vžgalic, razne usnjarne in čistilnice olja. Mesto je precej časa spadalo pod Litvijo, v začetku 17. stoletja je prišlo pod Poljake, leta 1634 ga je pa končno veljavno dobila Rusija. Dne 3. novembra 1812 leta so Rusi pri Vjazmi potolkli francosko armado. Mesto je tedaj tudi pogorelo.

Harkov

Mesto leži ob rekah Harkovki in Lopanju. Ustanovil ga je okoli pol milijona prebivalcev. Ter številne druge kar Aleksij Mihajlovič I. 1653. Leta 1870. je postal glavno mesto Harkovske gubernije, ki se je raztezala na površini 54.000 km² (približno toliko meri sedanja Srbija) e tri in pol milijona prebivalcev. Leta 1917 je mesto pripadlo Ukrajini ter je bilo tudi sedež ukrajinske sovjetske vlade do pred par leti, ko se je sovjetska ukrajinska vlada zopet vrnila v Kijev. Vsa harkovska oblast ima 100 do 150 m nadmorske višine. Napaja jo deloma Donjec, deloma pa njegovi pritoki. 90% je rodovitne zemlje, na kateri uspeva pšenica, rž, sladkorna pesa, tobak in sadje, 10% zemlje pa pokriva gozdovi. V teh krajih je tudi zelo razvita konjereja.

Harkov je v industrijskem pogledu zelo važno rusko mesto ter je vezan s šestimi železnicami z vsemi deli Ukrajine in ostale Rusije. V mestu so velike tovarne za izdelovanje sladkorja, številne tkalnice in pivovarne ter velike opekarne. V mestu, ki ima tudi veliko in moderno letališče, imajo upravna središča tudi vsa številna industrijska podjetja v kotlini Donjca, predvsem razne jeklarne in rudniki.

Gospodarstvo

Racioniranje živil izenačeno z ostalimi pokrajinami

Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino je po naročilu Visokega Komisariata izenačil tukajšnje predpise o racioniranih živilih s predpisi, ki veljajo v Kraljevini. Zato bodo od 1. novembra dalje obstajale sledeče posebne živilske nakaznice:

Navadna — na belo-rumenem ozadju — za vse prebivalce in veljavna za nakup: dnevno 200 gr kruha ali 170 gr krušne moke ali 300 gr koruzne moke, mesečno 1 kg riža in 1 kg testenin, 400 gr hranilnih maščob (mast, slanina, olje, maslo), 500 gramov sladkorja, 150 gr enotnega mila.

Posebna — na zelenem ozadju — za težke delavce, težake (službince, delavce, sluga itd.), veljavna za nakup: dnevno 300 gr kruha ali 255 gr krušne moke ali 450 gr koruzne moke, mesečno 1 kg riža in 1 kg testenin, 400 gr hranilnih maščob (mast, slanina, olje, maslo), 500 gr sladkorja, 150 gramov enotnega mila.

Posebna — na zelenem ozadju — za težke delavce, veljavna za nakup: dnevno 400 gr kruha ali 340 gr krušne moke ali 600 gr koruzne moke, mesečno 1 kg 300 gr riža in 1 kg 300 gr testenin (dodatni delež je vstet), 400 gr hranilnih maščob (mast, olje, slanina, maslo), 500 gr sladkorja, 150 gramov enotnega mila.

Krušno moko se sme nadomestiti s koruzno in obratno, kadar to dovoljujejo razpoložljive količine. Dne 16. t. m. preneha veljati izredna olajšava, v smislu katere so nestalni gostje lahko dva dni dobivali kruh pri gostinskih obratih, čeprav niso imeli živilske nakaznice.

Ker se je na ta način dosegla enotnost v predpisih, ki zadevajo potrošnjo racioniranih živil, ne

bo mogel odslej nihče dobiti v gostinskih obratih kruha ali juhe z rižem oziroma testeninami, ne da bi izročil odrezke, odgovarjajoče za dotični dan. Pri tem opozarjamo, da odrezki, ki so po datumu starejši, niso veljavni, je pa mogoče uporabiti odrezke, ki veljajo za naslednje dni. Seveda smejo gostinski obrati odvezati tudi odrezke državljanov, ki prihajajo iz ostalih pokrajin Kraljevine.

Prehranjevalni zavod na to posebej opozarja gostinske obrate, kajti občinam je bilo najstrožje zapovedano, da izdajo bone za mesec november le na podlagi števila odrezkov, nabranih v prejšnjem mesecu.

Da se onemogoči in sploh zatre vsaka zloraba ali prevara s strani imetnikov živilskih nakaznic, morajo imenovani imetniki v primeru, da se preselijo v drugo občino, tekmo 15 dni po prihodu izročiti svojo živilsko nakaznico tamkajšnjemu občinskemu uradu, ki jo mora takoj poslati občini, kjer je bila nakaznica izdana. Istočasno mu občina, v katero se je preselil, izda namesto odvzete, novo živilsko nakaznico.

Oni, ki so stalno na hrani v gostinskih obratih, morajo to sporočiti občini, preden prejmejo živilsko nakaznico. Občine pa jim morajo izdati le-to brez odrezkov za maščobe, ki jih odzamejo in si to zabeležijo.

Končno opozarjamo, da smo ustanovili posebno skupino revizorjev, ki imajo nalogo, da zatrosleherni prestopki in da bodo oni, ki bi se prekršili proti veljavnim odredbam, kaznovani po zakonu.

Obisk in kupčija na velesejmu

Letošnji velesejem je pokazal, da lahko italijanska industrija dobavlja številne predmete po ugodnih cenah in v odgovarjajoči kakovosti kakor dosedanj naš nabavni viri. To je važno posebno v sedanjih časih, ko se mora naša zunanja trgovina zelo preusmeriti na nova nabavne in prodajne vire. Zaradi tega vrši letošnji velesejem važno nalogo prikazovanja izdelkov italijanske industrije, ki prihajajo v poštev za naš trg namesto do sedaj prevladujočih drugih izdelkov. Tako n. pr. je naša pokrajina doslej uvažala mnogo kameninastih izdelkov iz Nemčije in Madžarske, dočim italijanske trdnice doslej pri nas niso bile znane. Na letošnjem velesejmu pa vidimo mnogo takih izdelkov, ki pridejo v poštev za naše kraje. Tako n. pr. imajo svoje prostore soški cementi, ki izdelujejo najrazličnejše izdelke iz cementa, ki prihajajo v poštev za našo potrošnjo, dobrega materiala. Nadalje razstavlja svoje izdelke iz kamenine Družba Gres ing. Sala & Co. iz Milana, kar so predvsem odvajalne cevi, številne predmete, važne za kmetijstvo iz specialne glazirane in žgane kamenine. Razne javne ustanove se zelo zanimajo za stranišne izdelke te trdnice.

V okusno opremljenem paviljonu, kjer razstavlja razstavljalci iz Ljubljanske pokrajine, se lahko vsak dan vidi kaj novega. Razstavljeni izdelki tekmujejo med seboj po kakovosti in lepi

Italijanska težka industrija

Razstava na Ljubljanskem velesejmu je pokazala, da razpolaga Italija z raznimi velikimi podjetji težke industrije, ki uspešno tekmujejo z industrijami drugih narodov, ki imajo bolj ugodne naravne pogoje kot italijanska težka industrija. V vrsto velikih podjetij železarske stroke, katere delavnosti pa se razteza še na druga polja, spada italijanska družba Ernesto Breda iz Milana.

Družba je nastala leta 1846 v Milanu, kjer je bila ustanovljena majhna tvornica, ki jo je prevzel leta 1886 inž. Breda in je začel v njej izdelovati parne lokomotive, v katerih izdelovanju se je specializiral. Ob prelomu stoletja je podjetje postalo delniška družba, ki si je zgradila velike tvornice za izdelovanje železniških vagonov in poljedelskih strojev. Ko je prišla vojna 1915—1918 se je podjetje preusmerilo k izdelovanju municije in orožja; podjetje si je tedaj zgradilo tudi lastne velike jeklarne in elektrarne, da bi bilo glede surovin in pogonske sile neodvisno. V tem vojnem času je za-

čelo podjetje izdelovati tudi letala. Povojna leta so prinesla prilagoditev mirnodopski proizvodnji. Zlasti je podjetje pospešilo gradbo železniškega materiala, za katerega je obstajala velika potreba v prvih povojnih letih. Zaradi vedno večjega razvoja elektrifikacije je podjetje preslo tudi v to panogo ter je začelo izdelovati električne stroje, zlasti pa električne lokomotive. Ves veliki napredek pa je bil v največji meri omogočen z delovanjem znanstvenotehničnega zavoda v podjetju samem, ki je najmodernejši urejen. Njegove delavnice služijo raziskavanju in preizkušnjam in so izredne važnosti za podjetje.

Številne naprave podjetja so razdeljene v naslednje panoge: ena panoga, ki je največja in najstarejša, izdeluje parne in električne lokomotive ter podobni material. Ta material se v veliki meri izvaža po vsem svetu. Zlasti so znani električni vlaki, ki jih izdeluje podjetje in ki so v rabi na italijanskih železnicah, kjer dosegajo velike hitrosti. V tem oddelku se izdelujejo tudi največji parni kotli. Naravno obsega proizvajalni program tudi najrazličnejše stroje ter zlasti kmetijske stroje. K temu oddelku spada tudi proizvodnja laških traktorjev in vozil, ki lahko vozijo do vzpetine 40 promil in stopinja do višine 1.30 cm. Naslednji oddelki so specializirani predvsem na gradbo vozil za železnice, tramvaje in filobuse, ki jih podjetje izvaža po vsem svetu. Nadalje se proizvajajo jekleni liti izdelki ter proizvodi kovasti, nato je še 8 električnih peči in 3 Siemens-Martinove peči, nadalje 5 valjaren, ki izdelujejo največ tračnice za italijanske državne železnice in valjano blago.

Najmodernejši pa je obrat v oddelku, kjer izdelujejo letala. Omeniti je treba, da je Breda izdelal prvo letalo popolnoma iz kovin. Breda izdeluje letala za letalstvo tudi drugih držav. Številna letala beležijo tudi svetovne rekorde. V posebnem oddelku pa se izdelujejo tudi ladje (pristanišče Marghera v Benetkah).

Podjetje zaposluje na tisoče delavcev, skrbi vzorno tudi za svoje delavstvo s številnimi napravami in fondii. Družba kontrolira tudi druga velika podjetja, med njimi na primer letalske tvornice v Napoliju. Breda ima tudi svoje lastne rudnike, nadalje izkorišča v zakupu druge rudnike. Izkorišča tudi pesek, v katerem je železo, za kar je ustanovil poseben laboratorij za znanstvene poskuse.

Romuski izvoz

Bukarešta, 9. oktobra. AS: V prvih osmih mesecih tekočega leta je Romunija izvozila 343.771 ton žita v primeru z 1.056.000 tonami v letu 1940. Nad 75% izvoza je šlo v Nemčijo.

Rudniki bakra v Boru. Pri bruto donosu (leta 1940 v znesku 431) leta 1939 236 (milij. frankov in odpisih 18.22 0.8) milij. fr. frankov ter dotacij rezerv za rizike v znesku 815 (135.5) milijonov, ostane čisti dobiček 12.93 (56.13) milij. fr. Za leto 1939 je bila razdeljena dividenda 63% na glavnico 60 milij. frankov, dočim za leto 1940 dividende ne bo.

50.72 m je zalučal disk nemški atlet Lampert, ki se je udeležil velikega tekmovanja v Mündersdorfu.

Pogodba o poštnem prometu med Nemčijo in Italijo podpisana

Rim, 9. okt. AS: DNB poroča, da je bila med razgovori med poštnim ministrom Ohnesorgejem in prometnim ministrom Ekske. Host-Venturijem podpisana pogodba za olajšanje poštnega in brzojavnega prometa med Nemčijo in Italijo.

»Scala« je zaključila svoje gostopanje v Nemčiji

Berlin, 9. okt. AS. Orkester slavne milanske »Scale« je včeraj v nemški prestolnici končal svoje veliko gostovanje v Nemčiji. Orkester je bil v zavezniki državi 25 dni in je priredil 23 koncertov v 19 raznih krajih. Uspeh vseh koncertov je bil ogromen in neka velika nemška trdnica je prejela dovoljenje, da naj takoj izda novo veliko serijo gramofonskih plošč s komadi, ki jih je izvajala »Scala«. Posebej pa je ta trdnica posnela na plošče simfonijo »Lepe maske« od Mascagnija in »Ščilske večernice« ter uvod v »Fedro« od Bizetja.

Poziv srbskemu prebivalstvu

Budimpešta, 9. oktobra. DNB: Iz Belgrada poročajo, da je general Nedič izdal poziv prebivalstvu za organizacijo prostovoljcev v borbi proti komunizmu. Poziv pravi, da je po sklepu vojne v deželi vladal red in mir. Odkar pa se je začela vojna med Nemčijo in Rusijo, pa so nastali neredi, »ki jih je treba zatreti z vsemi sredstvi«.

Motorizacija v Nemčiji

Dunaj, 9. okt. AS. General Schell, vodja motorizacije v Nemčiji, je ob pričetku dunajskega velesejma izjavil, da ima sejem pred vsem namen pokazati na možnost novega goriva za motorje. Vprašanje je važno tako za čas vojne kakor miru. Do sedaj se je še malo uporabljal lesni in premogov plin. Sedaj pa so ta vprašanja proučili in so motorji na nov pogon že zelo v rabi. Obstaja tudi posebna šola za avtomobiliste, ki vozijo z novim pogonskim sredstvom. Sedaj se ne izdelujejo nič več avtomobili, ki ne bi bili opremljeni z gasogenom. V Nemčiji vozi do 150 avtomobusov z lesnim plinom. S tem se mesečno prihrani 45 milijonov litrov bencina. Prihodnje tri mesece bo izdelanih novih šest tisoč avtomobilov in opremljenih z gasogenom. Drugo leto bodo izdelali 20.000 traktorjev za poljedelstvo, ki bodo vsi na lesni plin. V domačem rečnem prometu je že 90 ladij opremljenih z gasogenom. V kratkem pa pride 125 novih z istim pogonskim sredstvom v promet. Predelali pa bodo tisoč dve sto ladij na lesni plin. Zadnje tri mesece so nemške tovarne izdelale 33.000 gasogenov. Za porabo je določenih tri milijone kub. metrov oglja, ki je že v zalogi.

Smrtna obsodba v Zagrebu

Zagreb, 9. oktobra. Ip. Izredno sodišče v Zagrebu je obsodilo na smrt 21 let starega roparja, ki se je izdal za člana ustaške policije ter aretiral nekega moža z ženo. Odvedel ju je na obrežje Save in ju tam ubil.

Smrt kardinala

Rim, 9. oktobra. AS: Umrli je kardinal Lorenzo Lauri, ki je bil camerlengo svetega kolegija. Pokojni kardinal je bil rojen 1864. leta. Živel je skoraj ves čas v Rimu. Leta 1917. ga je Benedikt XV. imenoval za naslovnega nadškofa in ga poslal v Peru kot apostolskega nuncija. Leta 1921. je v istem svojstvu prišel v Varšavo. Leta 1926. je postal kardinal.

Roosevelt je pisal Stalinu

Berlin, 9. okt. AS. Po posvetu med Anglijo, Združenimi državami ter Rusijo v Moskvi, je načelnik ameriškega zastopstva izročil Stalinu posebno sporočilo predsednika Roosevelta. Nemški poročevalski urad pravi, da je iz zanesljivega vira dobil besedilo tega sporočila, ki da se glasi:

Dragi moj prijatelj Stalin!
To pismo Vam bo izročil prijatelj Harrimann, ki sem ga pooblastil, naj vodi naše zastopstvo v Moskvi. Mr. Harrimann je dober poznavalec Vaših vprašanj in pripravljen sem, da bo storil vse, kar bi moglo pogajanja v Moskvi pripeljati do koristnih zaključkov. Harry Hopkins je na dolgo poročal o svojih plodnih in zadovoljivih obiskih v Vašem zunanjem ministrstvu. Lahko Vam rečem, da smo vsi globoko presenečeni nad junaškimi dejanji sovjetskih vojsk. Našli bomo primerna sredstva za izdelovanje vojnega blaga in oprave, potrebne, da pobijemo Hitlerja na vseh bojiščih, tudi na sovjetskem. Rad bi porabil to priliko, da Vam izrazim svoje živo prepričanje o končni zmagi Vaših vojsk in da Vam zagotavljam svojo kar največjo odločnost, da Vam bom dal potrebno tržno pomoč.

V vdanem prijateljstvu Vaš

Franklin D. Roosevelt.

Berlin, 9. oktobra. as. Nemški tisk objavlja pismo, ki ga je Roosevelt poslal Stalinu in poudarja, da je to pismo nov dokaz zavezništva med plutokracijo in boljševizmom.

Belokrajinske zanimivosti na velesejmu

Med najbolj nedotaknjene dele naše pokrajine spada brez dvoma naša lepa Bela Krajina. Materialnega bogastva ni tam doli, pač pa čuvajo duše vse skrite zaklade dobrote in velikih sposobnosti. Skopa zemlja daje zelo skromen kosček kruha in rujno kapljo dobrega vina. Ker ni denarja za marsikakšno reč v hiši, jo pridne roke same naredijo. Zlasti ženske roke gibljejo skozi vse leto in ustvarjajo marsikaj, česar drugod ni videti. Tkalstvo je še tam zelo razvito in razširjeno. Za pouk skrbijo v prvi vrsti matere same, ki svoje hčerke igraje nauče tega koristnega posla. Prvo tkanje je tkanje trakov, ki jih potrebujejo za vezanje vreč, podveze in vezanje predpasnikov. Bliznji grm in domača tla dajeta potrebni les, pipec in v ognju razbeljeni žebelj pa potrebno orodje. Potrebna tkalska naprava obstoji iz »krosen« (state), »brdce« in »raka«. — »Krosen« so dobro ped dolga rogoviča v podobi črke V. »Brdce« je za slabo ped dolga deščica, ki ima po sredi 4 prste dolge in približno 5 mm široke pokončne zareze. Teh zareze je navadno pet. Na lesu med zarezi so luknje, ki jih je navadno šest. Potem je še »raka«, t. j. priprava, na katero se navije nit, ki služi za vrotek. Potrebno je še nekaj niti in delo se lahko začne. Iz niti se napravi najprej »osnova«, ki se napelje skozi zareze in luknje v »brdce« in se na koncu zaveže. Nato se ta osnova navije na »krosen«. Sedaj pričnem tkati. Najprej se vdene nit v »zeve« pred »brdom« z »rako« in se pritegne k volzu. Nato se dvigne »brdce« in nastane »zeve« z drugimi pari niti, nakar se zopet potegne nit skozi. To se ponavlja naprej in naprej in pred nami raste trak.

To je najprimitivnejše osnovno tkanje, ki nam obenem pokaže tudi bistvo tkanja, na katerem slo- ni potem vse nadaljno. Od trakov pridemo k tkanju volnenih tkanin, kakršne tkejo v Gorjancih. Tam pravijo statvam »tara«. Ta instrument je pravokoten okvir, ki stoji na nogah. Miniatura »tara«, na kateri se lahko tkejo torbice, je razstavljena na sejmu. Večji korak je potem napravljen s tkanjem platna in širših volnenih preprog, ki se lahko delajo iz raznobarnih volnenih ostankov.

Poučna razstava zdravilnih zelišč na velesejmu

V paviljonu na veseljemnem prostoru, kjer je lepo urejena kmetijska razstava Ljubljanske pokrajine, je med drugim tudi pregledna razstava zdravilnih zelišč. Pri vsej pestrosti, s katero je urejena kmetijska razstava, večina obiskovalcev te razstave niti ne zapazi. Pa je vendar tako zanimiva. Za meščane, ki smo že precej izgubili stik z naravo, je nekaj novega in čisto neznanega. Še bolj pa je poučna za kmečkega človeka in za nabiralca zdravilnih zelišč, saj šele na razstavi zve, koliko bogastva in zasluga nam nudi naša zemlja.

Vsega skupaj je na razstavi 307 zdravilnih zelišč, ki rastejo pri nas. Razstavljene rastline so pokazane že takšne, kakršne pridejo v poštev za prodajo oziroma za izvoz. Vse so posušene in izbrane tako, kakor jih kupci zahtevajo. Pri nekaterih je nabrano samo cvetno listje, pri drugih samo zeleno listje, nato zopet samo plodovi ali samo lubje, ali pa le korenine. Šele tu človek zve, da raste pri nas kar devet vrst raznih met, ki pridejo v poštev pri nabiranju. Prav tako spozna, da so nekatere rastline za nabiranje izredno važne, na primer volčja češnja. Posebej nabirajo njeno listje, posebej stebela, posebej jagode in še koren. Tak način nabiranja velja skoraj za večino pomembnejših zdravilnih rastlin. Zanimivo je dalje, da so tudi čisto nedolžne rožice med zdravilnimi rastlinami. Kdo bi si mislil, da navadna pomladanska trobentica prednjači kar v treh različnih škafličah. Prvič je razstavljeno samo cvetje, drugič posušeni listi, tretjič pa njene korenine. Kdor se spozna le količkar v našem rastlinstvu, bo presenečen obstaj pred to bogato zbirko, ki lahko nudi velikemu številu pridnih nabiralcev lep zaslugek. Zanimivo je, da so med zdravilnimi rastlinami razstavljena tudi mravljična jajca in španske muhe. V resnici nimajo opravku z rastlinstvom, vendar je praksa pokazala, da jih nabirajo le nabiralci zdravilnih zelišč in zato so tudi dobila mesto na tej razstavi.

V posebnem oddelku razstave je pokazana tudi praktična poraba zdravilnih zelišč v gospodinjstvu. Tako je razstavljeno najboljša pralno sredstvo. To dobimo, če zmeljemo divji kostanj, koren milnice in bršljanovo listje. Ta posušeni prašek premešamo v vodi, ki je najbolj primerna za pranje raznih občutljivih blagov, kakor prave svilne, umetne svilne, sploh tekstilnih izdelkov, ki so izdelani iz enotne surovine. Na razstavi so tudi vzorci štirih enotnih nemških ljudskih čajev, v katerih večinoma prevladuje robidovo listje, katerega smo lani izvozili okrog 300 vagonov. Letos

Spričo velikanskega napredka tekstilne industrije po vsem svetu, pa pridejo včasih le časi, ko zmanjka strojem po tovarnah hrane in se delo ustavi. Pomanjkanje nastane zelo občutno. Po de- želi se je človek pod silo razmer primoran vrniti se zopet k začetni primitivnosti. In ravno v današnjih časih postaja vzgled naših belih rojakinj sila poučen in ni čuda, da se zbira okoli tkal- vedno polno radovednega sveta. Zlasti za šole je

Novo športne naprave v Ljubljani

Dva plavalna bazena dograjena v Koleziji

Ljubljana, 9. oktobra.

Ko je inž. Bloudek zgradil športno kopališče SK Ilirije, so nastopili za slovenski plavalni šport časi dviga in poleta. V kratkem času so se Ilirijani tako izurili v plavanju, da so postali enakovredni dalmatinskim plavalnim klubom. Kakor je bilo prvo kopališče v Ljubljani mejnik sloven- skega plavalnega napredka, tako pričakujemo, da bo tudi drugo kopališče v Koleziji, katero gradi mestna občina, povečalo zanimanje za plavalni šport. Verjetno je, da bodo s časom ustanovili na Koleziji tudi nov plavalni klub, ki bo dal Iliriji novih pobud. Konkurenca je vselej zdrav pojav — je pa to seveda pesem bodočnosti...

Včeraj sem si ogledal dela v Koleziji, kjer so že dozidali dva plavalna bazena. Sedaj samo še dovršujejo podrobnosti na stenah plavalnih bazenov. Veliko plavalnišče je dolgo 50 m, voda pa bo globoka od enega metra do dva in pol. V velikem bazenu se bodo lahko vršile vse plavalne tekme. Napravili bodo tudi dve skakalni deski (1 meter) za skakanje v vodo. Skakalnega stolpa ne bo, ker bi bilo v tem primeru potrebno bazen poglobiti. Smatram, da ni posebna škoda, da v Koleziji ne bo skakalnega stolpa, ker je eden — na Iliriji — za Ljubljano dovolj.

Zelo dragocen bo tudi manjši bazen, ki bo obsegal površino 15 krat 20 metrov. Tu bodo

to zelo poučno, ker se učenke in učenci na naj- bolj nazoren način seznanijo s tkanjem.

Prav tako je zelo zanimivo predavanje »pisa- njak« znanih belokranjskih pisarjev v batik tehniki. To delo je zelo težko in zahteva veliko pretnost od delavke. Zanimivo je, da delavka ni ne pre- risuje ornamentov, ampak jih kar naravnost na- naša z voskom s pisalnim na jajčno lupino. Tudi to delo je za šole zelo zanimivo in zato si ga učenke zelo radi ogledujejo. Prav je, da je vsaj na tak način zastopana Bela Krajina na sejmu, ker so vsi drugi lepi načrti padli v vodo.

Po sejmu se vrnejo Belokranjci zopet domov in tam bodo sedle za kolovrate, da pripravijo po- trebno prejo za novo platno, ki bo mogoče kmalu edino blago za obleke.

B. R.

Tvoja lastna sodba

Čeprav so si ljudje tako različni, vendar nihče radi tega ni opravičen, da bi njegov srd planil čez bregove in kakor hudournik vse po- dri. Človek krepkega značaja bo tedaj, ko čuti vihar v svoji duši, stisnil zobe in pesti, da za- duši ta vihar. Nikdar nihče ni opravičen reči: »Saj nisem mogel drugače«. S tem bi le poka- zal, da ne obvlada samega sebe. Še tako divje- ga konja ukroti trda pest.

Človek, ki v jezi izbruhne, nekako svoje človeško dostojanstvo zataji. Ko bi mogel sa- mega sebe opazovati, kadar je v navalu srdite jeze, kako bi se obsodil! Nekaj grški modrijan je hotel svojim učencem dopovedati, kako ne- spameten je človek, ko je jezen. Pokazal jim je nekega pijanca, ki je vtilkal ključ v vrata, pa ni uspel. Pograbila ga je jeza, začel je škri- tati z zobmi, pene so mu silile iz ust, bral je v vrata, da jih je razbil.

Jeza človeka spravi čisto s tira. Jezen člo- vek vse reče, bližnjega obkleva z vsakovrstnimi priimki, obrekuje ga, izda celo skrivnosti, ki bi bile morale ostati zares tajne; kar je slovesno obljubil, ne drži več. Kakšen pa je njegov obraz? Vse izpačen razbesneli zveri podoben. Toda, ko se poleže srd, ko se umiri in človek ta- ko rekoč spet pride k sebi, kako mu je žal de- janj, ki jih je storil v jezi! Kako sem bil ne- spameten, pravi, ko gleda razbite črepinje krog sebe. Kolikokrat se mora ponižati in prositi za odpusčenje! Koliko volje je treba za to! Ali bi ne bilo stokrat bolje, da bi bil prej po- rabil to energijo volje in zadošil v sebi vihar, da bi se ne bil razdijal? Zares škoda, da člo- vek ne more tako od strani opazovati samega sebe, ko je razkačen!

Morda se potolažiš, da se tako hudo nikdar ne jeziš. Mogoče, toda koliko ti manjka! Praviš, da si včasih dobre, včasih slabe volje. »Danes je nasajeno«, pravijo drugi, »danes ni nič z njim«. Slabo spričevalo je to o tebi. Drugič si spet ta- ko dobre volje, da je tudi čez mero. Pa te piči kaj in spet je kakor pred nevihto, da se ti nihče približati ne mara, ker se bojiš, da ne bi treščilo vanj. Bolj si spremenljiv kot vreme. Kakšno bo vreme, vsaj za nekaj ur naprej, precej za- nesljivo vremenik pokaže. Kakšne volje pa boš ti, za to ni nobene priprave. Ali ni poniževalno zate, da neprestano plivka v tebi, zdaj v eno, zdaj v drugo stran? Ali je to umerjen značaj? Ali se morejo zanesti nate? Prav v neprijetnih stvareh mora človek ohraniti ravnotežje, potem je zares junak. Ob močni volji pa se jeza raz- bije kakor razpenjeni valovi ob trdih skalnatih pečinah.

lahko starši vadili otroke v plavanju, zlasti pa bo manjši bazen dobrodošel za potrebe ljudskih in srednjih šol. Namesto telovadbe bodo lahko hodili na kopališče, kjer se bodo naučili najpo- trebnejše telovadne spretnosti — plavanja.

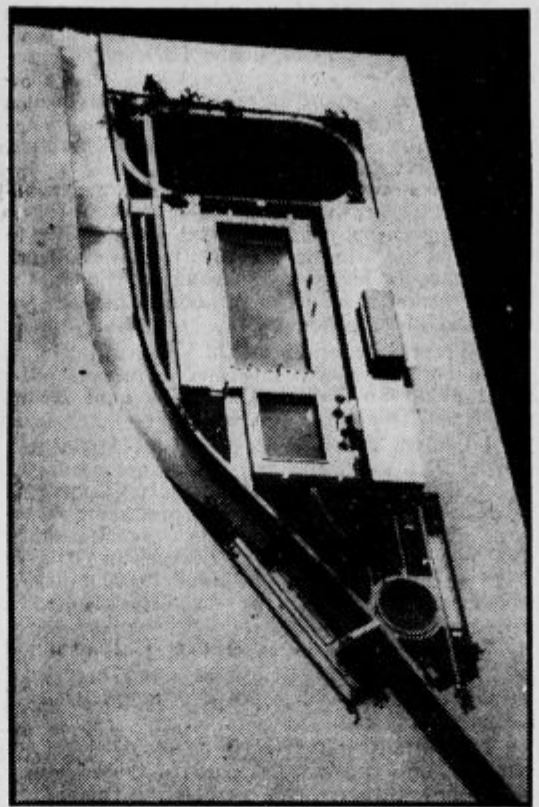
Igrišča za otroke in odrasle.

Načrte za mestne športne naprave v Koleziji je izdelal arhitekt Marjan Tepina. Plavalne ba- zene je položil v smeri toka Gradaščice, na za- hodni in vzhodni strani pa je predvidel igrišča za odrasle in otroke. Med obema igriščema je 93 metrov dolga prtilična stavba za blagajno ko- pališča, upravo in garderobe. Predvideno je, da bo kopališče lahko sprejelo istočasno do 2000 ko- palecev.

Celokupna površina, katero bo zavzemal špor- ni park v Koleziji, znaša 21.000 kv. m. Na raz- meroma majhni površini je skušal arhitekt zado- voljiti potrebe onih, ki si žele samo kopanja in sončenja in potrebe športnikov, ki dajejo vsakemu kopališču potrebno sliko in razpoloženje. Za raz- položenje. Za otroke je predvidel posebno »re- publiko«. V vzhodnem kotu bodo imeli svoje bro- dišče (majhen bazen), v katerem se bodo kopali in škropili brez vsake nevarnosti. Krog brodišča bodo trate z gugalnicami, vrtiljaki, peščenimi ja- mami in podobno.

Na zahodni (viški) strani bo igrišče za od- rasle, kjer bodo lahko igrali športne igre, se urili v lahki atletiki in telovadbi. Za lahkotletške skoke je predvidel arhitekt posebne naprave in je prav, da ima ta panoga športa tudi v kopališču svoje lastno mesto.

Nedavno sem čital dr. Diemova načela o gradnji športnih prostorov. Dr. Diem pravi pri- bližno takole: Ne zapirajte kopališč z ograjami, temveč pustite, da jih obdaja odprt svet z lepimi razgledi v naravo. To načelo se mi zdi posebno važno za Kolezijo, s katere vidiš na severoza- hodni strani krasno silhueto Kamniških planin, na vzhodni pa Ljubljanski grad s sončnimi go- zdovi in travniki. Ko sem arhitekta vprašal, kako

Model novega mestnega kopališča v Koleziji. Levo Gradaščica, zgoraj igrišče za odrasle, v sredini velik in mali plavalni bazen, spodaj brodišče in igrišče za otroke.

Pred lahkoatletskim trobojem Med Planinci vedno več bolnikov

V zvezi s sobotnim in nedeljskim trobojem med atleti Hermes-Ilirija-Planina, ki ga pri- redi SLAZ v izvedbi ZSK Hermes v soboto, 11. in nedeljo, 12. t. m. na Stadionu, je določen tale sodniški zbor: Vrhov. sodnik: geom. Černe, nam.: Slamič; vodja tekmovalca: dr. Nagy, pomočnik: dr. Zebot; starter inž. Grünfeld, nam.: Vidic; sod- niki na cilju: Cuderman, Trtnik, Vahter; časome- rilci: dr. Kuhelj, Gorjanc, Pevalek, Vidic, Finc, prof. Černetič, Slamič, Soukal, Windisch; sodniki za mete: Hvale, Banko, Stepišnik, Smodiš; sodniki za skoke: Polak, Hafner, Rozman. — Gg. sodniki naj se zgajse vodji tekmovalca četrte ure pred pri- četkom. Čas pričetka bomo objavili naknadno. — Tajnik.

SK Planina: zaradi troboja bo v petek ob 16 sestanek vseh atletov na Stadionu.

SK Slavia: igralce pozivamo, da se udeležijo sestanka v petek ob 19 zaradi nedeljske prven- stvene tekme s SK Vičem.

Zbor slovenskih lahkoatletskih sodnikov (služ- beno). Za troboj Hermes-Ilirija-Planina, ki ga pri- redi SLAZ v izvedbi ZSK Hermes v soboto, 11. in nedeljo, 12. t. m. na Stadionu, je določen tale sodniški zbor: Vrhov. sodnik: geom. Černe, nam.: Slamič; vodja tekmovalca: dr. Nagy, pomočnik: dr. Zebot; starter inž. Grünfeld, nam.: Vidic; sod- niki na cilju: Cuderman, Trtnik, Vahter; časome- rilci: dr. Kuhelj, Gorjanc, Pevalek, Vidic, Finc, prof. Černetič, Slamič, Soukal, Windisch; sodniki za mete: Hvale, Banko, Stepišnik, Smodiš; sodniki za skoke: Polak, Hafner, Rozman. — Gg. sodniki naj se zgajse vodji tekmovalca četrte ure pred pri- četkom. Čas pričetka bomo objavili naknadno. — Tajnik.

Obiskalo je Galerijo mnogo izletnikov in šol iz vseh krajev bivše Jugoslavije, po zgodovinskem prelomu pa tudi izredno mnogo visokih italijan- skih državnikov in odličnikov. — Galerija ima v programu prireditelj razstave enega naših naj- boljših baročnih slikarjev Fr. Berganta, ki je pri- pravilja odvetnik Marjan Marolt. — Dalje je go- voril tajnik o nakupu umetnin iz volila Duceje- vega, kar pa še ni realizirano. Tudi je govoril o načinu zaštite umetnin v primeru vojne nevarnosti ter postopku, kako se je postopalo ob priliki zad- nje vojne nevarnosti. Po navedbi novih članov se je tajnik spomnil umrlih ustanovnih članov mi- nistra dr. Korošca in ministra dr. Hribarja ter umrlih slikarjev Henrike Santel in Rajka Peruška v Ameriki, dveh slikarjev, katerih dela vise v Ga- leriji.

Nato je blagajnik g. ravnatelj Pretnar podal blagajniško poročilo, iz katerega je razvidno, da je bilo prejemkov v prejšnjem letu z vsemi dohod- ki 180.192 din, izdatkov pa 222.766 din, ter je Ga- lerija morala deficit plačati iz svoje rezerve, v kateri ima sedaj samo še okrog 3.550 lir. Kakor je videti, je Galerija v gmojni stiski ter je zato potrebno največje sodelovanje vseh s to pred- staviteljo sloven. likovnega zaklada preteklih let.

Po poročilu revizorja g. Vesela je bilo delo- vanje občnega zbora odobreno. Po izvolitvi nove- ga odbora, ki je ostal v stari zasedbi s predsedni- kom dr. Windischerjem, je bil občni zbor zaključen.

Delo Narodne Galerije v preteklem letu

V sredo popoldne se je v prostorih Narodnega doma vršil občni zbor Narodne Galerije, ki ga je otvoril in vodil predsednik dr. Fr. Windischer. Uvodoma je pozdravil vse navzoče člane ter po- sebno še zastopnika Akademije znanosti in umet- nosti pisatelja F. S. Finžgarja, na kar je omenjal zgodovinsko spremembo v našem političnem živ- ljenju ter podčrtal kulturno avtonomijo Ljubljanske pokrajine ter nje pomen za slovensko umetnost: »Kraljevi ukaz priznava Ljubljanski pokrajini svoj- stveno omiko, ki so jo ustvarili Slovenci v stolet- jih, in zagotavlja obenem njen nadaljni razvoj. Nam Slovincem je po teh načelih omogočeno tek- movanje z drugimi narodi pri ustvarjanju kulturne vrednot. Naša likovna umetnost ima široko odprt svet ter v okrilju staroslavne italijanske umetnosti obilne pobude in vzpodbude. Naši umet- niki so že pred vojsko radi in često potovali v italijanska kulturna središča, v obstoječih razme- rah ima naš pomladek olajšane prilike za ogled, studij in šolanje. Nato omenja obisk Visokega Komisarja v Narodni galeriji ter njegovi naklo- njenosti Galeriji, ko je iz vose, ki jo je namenil Duce slovenskim umetnikom, dodelil 25.000 lir Narodni galeriji za nakup umetnin in spoznamu z g. arh. prof. F. Francmom. Posebno je omenil obisk Eksc. ministra prosvete G. Bottiaia ter dru- gih visokih italijanskih gostov, ki jim je zbirke razlagal prof. dr. F. Mesesnel. Nato je prešel na gmojne razmere, ki niso sijajne, ter le v mali meri omogočajo nakup novih umetnin, kajti bremena za vzdrževanje poslojaja, elik in popravil itd. so ogromna, saj smo zadnje čase preživljali v dahu vojne psihoze. Umetniki pa so kljub temu veliko ustvarjali ter je bilo ves čas mnogo razstav. Raz- veseljivo je, da tudi naše občinstvo rado poseja razstave ter se je v tem pogledu veliko izboljšalo. Razmere sicer še niso idealne, toda resnici na

ljubo je treba povedati, da so domače umetnine prav častno zastopane v naših hišah in domovih. Po tem življenju v razstavah po paviljonih in trgovskih galerijah, je omenjal predsednik orga- nizacijski položaj naših umetnikov ter tudi več solidarnosti in prijateljskega sodelovanja med po- sameznimi skupinami je videti kakor nekoli. Ime- noma navaja umetniške družbe v Ljubljani ter podčrtava ustanovitve Umetniškega sveta, ki naj razsloja o umetniškem nivoju razstav v Jakopičevem paviljonu. Narodna galerija je stalno v do- brih odnosih z umetniki, kar je važno za ustanovo. Zahvalil je se časopisu za pozornost, ki jo po- svečajo umetniškim razstavam, še posebej z ve- seljem pozdravil izhajanje Umetnosti. Končal pa je svoj govor z apelom: »Jasno je, da je v da- našnjih skrbih polnih časih prizadevanje naših slo- venskih umetnikov zelo težavno. Prav zategadelj je pa tembolj potrebno, da obdaja stvarilno delo slovenskih umetnikov ter naših kulturnih ustanov iskrena ljubezen našega naroda. Prav sredi nevē- snega časa je naša velika nacionalna dolžnost, da imamo dobro srce in odprto roko za potrebe li- kovne umetnosti ter da vsak po svojih močeh podpiramo naše živeče umetnike. Pomagajmo jim nositi pezo bridkih časov vse do vedrejšje bodo- čnosti. Postala je že moč ceterum censeo opozori- tev, da brez lastnih likovnih umetnikov ni domače likovne umetnosti, o katere obstoj, potrebi in raz- voju smo vsi složni. Ne bomo klonili z duhom, z nezmisljivo voljo storimo vse, kar je v naših pri- zadevnih močeh, da si ohranimo svojo kulturo in raven svoje likovne umetnosti. Naša bela Ljubljana je bila vedno na glasu kot naše kulturno središče. S ponosom smemo reči, da je Ljubljana vsa pri- zadevna, da potrdi in upraviči svoj ponosni sloves tudi v časih najtrše preizkušnje. Imenitne zgradbe dovršujejo v Ljubljani, tako Vseučiliško knjižnico,

Moderno galerijo, mestne tržnice, ogromni stano- vanjski blok Pokojninskega zavoda ob sočanem spoju Šubičeve ulice z mestom. Znamenito je po- lepsano naše mesto z novimi nasadi in napravami na Ljubljanskem gradu ter v čudovito lepem Tivol- ekem parku. Naše kulturno življenje gre nezlom- ljeno dalje, naši pesniki in pisatelji, naši učenci, naši arhitekti in graditelji, naši muziki, naša opera in naša drama ter z njimi vseni naši likovni umet- niki hvalevredno in moško vztrajajo. In tako naj ostane vse do mirnih časov, do katerih se prebije- mo s slovensko potrpežljivostjo mi vsi ves čas v živi zavesti o potrebi čim popolnejše dejanske narodne solidarnosti in tvorne ljubezni do vseh plasti in slojev ter do vseh naših slovenskih do- brine.

Nato je tajnik Narodne galerije prof. Saša Santel podal svoje poročilo, iz katerega se je vi- delo podrobno delo te važne narodne institucije. Samostojne razstave v svojih prostorih ni Galerija nobene priredila v tem letu, pač pa so se vrstile razstave za razstavo v Jakopičevem paviljonu, ki ga upravlja Narodna Galerija. Da bi bile vse raz- stave na umetniškem nivoju, se je letos ustanovil Umetniški svet, ki naj odloča, kdo ima legiti- macijo za razstavljanje del v tem reprezentativnem razstavnem prostoru. V Galeriji sami je bilo važno to, da so bile slike v dne 6. do 8. aprila umak- njene v zaklonišča, 14. pa so bile že zopet razo- bešene. Za stalno so bile izložene slike Petkovska (Dama, Počitek, Kuhinja), ker jih je zahteval last- nik nazaj. Tudi mestna občina je vzela nazaj slike, ki jih je dala Galeriji samo v shrambo. Galerija se je povečala za naslednja dela: 1. z darili: Jakopič: Sončni breg, Breza (dar Milke Juvančičeve), Franc Kralj: Kralj Matjaž, 40 risb (dar Mare Kraljeve), Javleniški: Tihožitje (dr. Perli), Sterle: Zenski portret (dr. I. Robida), Fr. Klemen- čič: Zvezek risb iz l. 1894 (Božo Račič), 2. z na- kupi: F. Gorše: Dr. Matija Murko, Ivan Grohar: Ribiška barka, St. Kregar: V ateljeju (tuš), Hen-

rika Langus: Dekle z grozdem, Dekle s slamni- kom, Leopold Layer: Rojstvo, Miha Maleš: Maj (40 grafik), Nikolaj Omersa: Zeleznički (tuš), Marij Pregelj: Interije (tuš), Mira Pregelj: 20 linorezov, Ivan Sajovic: Gostilniški vrt (tuš), Maksim Sedej: Grafika, Janez Subic: Zbirke risb, Jurij Subic: Zbirke risb, Jožef Tominec: Moški portret, Zenski portret, Ivan Vavpotič: Pariški nocturno, Janez Wolf: Sv. Marjeta, 3. v varstvo pa je sprejeta slika Valentina Metzingerja: Sv. Valburga.

Drole nove

Koledar

Petek, 10. oktobra: Franc Borgia, spoznavalec; Janez Leonard, spoznavalec in ustanovitelj reda. Sobota, 11. oktobra: Marijino materinstvo; Tarak, mučenec; Prob, mučenec.

Osebnosti

— Promocija. V soboto ob 12 bosta promovirana za doktorja prava na univerzi v Ljubljani ga. Ljuba Prenner, slovenska pisateljica in advokatska pripravnica iz Slovenjgradca in Marino Golouh iz Trsta. Cestitamo!

— V notici »Jesenska sezona v Jakopičevem paviljonu« je bilo izpuščeno med umetniki, ki razstavljajo svoje kolekcije ime Ivan Kos. — Mesto Mirko Pregelj naj etoji pravilno Mira Pregelj. — Višji trgovski tečaj v Ljubljani. Vpisovanje še ta teden. Informacije daje: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15.

Otvoritev razstave kluba »Lade«

V eredo popoldne ob 6 je bila otvoritev razstave kluba »Lade«, ki začena jesensko sezono v Jakopičevem paviljonu. V paviljonu so se zbrali predstavniki slovenskega kulturnega življenja in ustanov ter številni umetniki ter ljubitelji umetnosti, predstavniki drž. oblasti pa je predstavljal zastopnik Eksc. Visokega Komisarja. Njega je tudi najprej pozdravil predsednik »Lade« g. Ivan Vavpotič, ki je v italijanski povedal, da je klub »Lade« razstavljaj prav v dneih vojne izbruha. S to razstavo pa hočejo sedaj člani kluba »Lade« pokazati svojo delo in svoja prizadevanja.

Potem pa je slovensko nadaljeval, da prihajajo sedaj kot tretji, da se predstavijo kot »grupa«, ki se ne peha za navidezni prvenstvi, ekstremni gesli, tujimi vzorci, marveč kot skupina skromnih delavcev na tej njeni božji, ki ji pravimo umetnost. Druži da jih »iskrenost hotenja, jasnost izraza, vztrajnost in poštenost v delu, tista poštenost, ki jo zlonamerni kritiki zmerjajo s solidnostjo«. Nadaljeval pa je programatično: »Klanjamo se pobožno pred geniji velikani, odklanjamo pa tuja očala ter revialne vzorce in recepte. V kolikor se pa naslanjamo, se naslanjamo le na lastno notranje in vnanje gledanje, tedaj na lastno srce in oko. Svetli vzor pa nam je naša domača tradicija. Oplaja nas z neizčrpnim bogastvom gotskih fresk, del naših velikih barokistov,

umetnikov naših klasikov in romantikov od Langusa, tako zelo vsega kot našega Tomina, Wolfa, Strojca, od krasnih bratov Subicev, velikega Groharja ter Ferda Vesela, našega nestorja in ustanovitelja »Lade«. Kakor se vidi, je s tem govorom predstavil »vojo skupino italijanskim predstavnikom oblasti ter zato v italijanski zaključil: »Sprejmite to skromno razstavo kot majhen prispevek k spoznavanju zmogljivosti in naporov doslej še neznanih vam slov. umetnikov«. Nato je zastopnik Eksc. Vis. Komisarja otvoril razstavo, kjer vise slike štirinajstotice umetnikov od najstarejših do najmlajših umetniških struj. 82 del so razstavili naslednji slikarji: Tine Gorjup (14), Ivan Kos (8), Elda Piščanec (5), Mira Pregelj (2), Bara Remec (6), Albert Sirk (3), Hinko Smrekar (1), Augusta Santel (5), Saša Santel (8), Bruno Vavpotič (7), Ivan Vavpotič (14), ter kiparja: Dana Pajnič (4) in Ivan Zajec (1). Del medaljerja St. Dremelja, ki so navedena v programu, nismo videli.

Tako ta razstava kaže veliko pomlajenje etarejših slikarjev, kakor sta na pr. Vavpotič (Rumeni šopek) in Saša Santla (Metliška kmetija, Tihožitje itd.), predvsem pa osvaja mlajši kakor n. pr. Tine Gorjup, Bara Remec, Mina Pregelj, Bruno Vavpotič itd.

Razstava je vredna, da si jo ogleda vsak ljubitelj slovenske umetnosti.

NECCHI
ŠIVALNI STROJI
IGN.VOK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Ljubljana

1 Maščobe za mesec oktober bodo ljubljanski trgovci dobili od sobote 11. t. m. dalje pri veletrgovcih, kjer so ta mesec že dobili mlo in eladkor. Dobili bodo presno maslo in olje, ki ju bodo prodajali tako, da bodo dajali na odrezke za maslo po 200 gr presnega masla, na odrezke za olje in tudi na odrezke za slanino po 1 del olja, torej skupaj 2 del olja na vsako živilsko nakaznico.

1 Zrebanje nagrad na velesejmu se nadaljuje v paviljonu Narodnega zavoda za zavarovanje, ki je poklonil za vsak dan, dokler bo trajal ljubljanski velesejem, po eno nagrado. Včeraj je bila izrebrana peta nagrada. Izrebrana je bila izkaznica št. 4203 na ime Antona Sedeja, ki prebiva v Komenskovega ulici št. 20. Srečni izrebrane je vabljen, naj se oglasi na uradu Narodnega zavoda za zavarovanje v Ljubljani, kjer bo prejel svojo nagrado.

1 Osmina po pokojni gospe Josipini Zipkin bo v petek 10. t. m. ob 7 v župni cerkvi sv. Petra. Vsi znanci, ki bivajo v Ljubljani, se v ljudno vabijo k osmini. Z molitvijo in dobrimi deli se spominjamo blage pokojnice.

1 Večerni trgovski tečaj. Vpisovanje še ta teden. Šolnina nizka. Informacije in prospekte daje: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15.

1 Ljudska knjižnica, ki posluje na Miklošičevi cesti št. 7, 1. nadstropje ima uradne ure od 9.—12. in od 15.—18. Dopoldan in popoldan je torej na razpolago vsem onim, ki si žele preskrbeti za večerne ure, dobro čtivo. Knjižnica se je zadnje čase zelo izpopolnila tako s slovenskimi, italijanskimi in nemškimi knjigami. Steje 19.000 zvezkov. Imeniki in katalogi so na razpolago. Knjižnica izposoja tudi na deželo za daljšo dobo.

1 Mohorjani, ki so naročili Mohorjeve knjige pri Ljudski knjižnici, Miklošičeva cesta 7, se v ljudno naprošajo, da pošljejo po prvo knjigo »Gospod Hudornik«.

1 Ljubljanski kvartet bo nastopil drevi na svojem koncertu v veliki Filharmonični dvorani v naslednji sestavi: primirji kvarteta je prof. Leon Pfeifer, ki je kvartetov član od njegovega začetka, ki je začel s svojim delom v komorni soli prof. Jana Slaisa na ljubljanskem konservatoriju. Pfeifer je gojenec našega konservatorija, ki je potem dovršil se mojstrsko solo pri češkem mojstru Kocijanu v Pragi. Mesto drugega violinista je prevzel letos Dermelj Albert, ki je prav tako izšel iz Slaisove šole na našem konservatoriju in dovršil svoje študije pri prof. Humlu na zagrebški akademiji. Šušteršič Vinko, ki igra v kvartetu violo, je njegov član od vsega početka, prav tako kakor Pfeifer, tudi učencec prof. Slaisa. Nov je letos čelist Šedlbauer Cenek, ki je dovršil praksi konservatorij pri prof. Burianu. Bil je član češke Filharmonije, češkega Noneta in solocelist prškega radijskega orkestra. Deset let je bil voditelj Glasbene Matic v Ptuj. V tej sestavi se nam bo predstavil nocoj ob 8. uri Ljubljanski kvartet ter zaigral dela Škerjanca, Beethovna, Malipiera in Novaka. Vstopnice v Knjižarni Glasbene Matic.

1 Dar. Za konferenco Vincencijeve družbe sv. Jakoba v Ljubljani je daroval g. tovarnar in trgovec Josip Olup v spomin p. gospe Josipine Čuden-Selovin 100 Lir. Vincencijeva konferenca sv. Jakoba je hvaležno sprejela ta dar.

1 Najnovejši modeli pergamentnih senčnikov pri tvrdki M. Tičar, Ljubljana.

1 »Hasanaginica« je naslov igri, katero uprizori Franciskanska prosveta v nedeljo, 12. oktobra v Franciskanski dvorani. Vabimo vas, da se te prve predstave v novi sezoni udeležite v čim večjem številu. Vstopnice si preskrbite že v predprodaji v trgovini Siligoi, Franciskanska ulica.

1 Telefonskim naročnikom. Vljudno opozarjamo vse telefonske naročnike, da poteče dne 15. oktobra rok plačila telefonske naročnine in dolžnih obrokov instalacije. Telefon, za katerega naročnina ni poravnana v predpisanem roku, pošta na dan 16. oktobra izključno začasno iz prometa, za ponovno vključitev pa mora naročnik plačati po predpisih telefonskega pravilnika poleg redne naročnine še 38 Lir. Poloznice je pošta poslala pravčasno vsem naročnikom; eventualne reklamacije naj se pa naslovijo pošti Ljubljana 1, telefon 43-07. Upravnik pošte Ljubljana 1.

1 Na II. dekliški meščanski šoli v Sp. šiški bomo imeli začeto službo božjo v ponedeljek 13. t. m. ob 8. Učenke se zberete pravčasno v cerkvi. Ostala navodila dobite po sv. maši.

1 Predstava danes zaradi koncerta samo ob 16. — Kino Matica.

Gledališče

Drama: Petek, 10. okt.: zaprto; Sobota, 11. okt.: »Hamlet«. Izven. Začetek: 17.30. Konec: 21. — Nedelja, 12. okt.: »Dva bregova«. Izven. Začetek 18.15. Konec: 20.30.

Opera: Petek, 10. oktobra: zaprto. — Sobota, 11. oktobra: »Netopir«. Izven. Začetek: 18.15. Konec: 21. — Nedelja, 12. okt.: »Aida«. Izven. Začetek: 17.30. — Konec: 21.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Rešljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta 48.

Poizvedovanja

Na glavni poti Ljubljana-Grosuplje sem izgubila denarnico z večjo vsoto denarja, ključki itd. Najdite jo prosim, da jo vrne proti nagradi na upravo »Slovenca«.

Polhove kože kupuje

L. ROT, krznarstvo
LJUBLJANA, Mestni trg 5

Iz Trsta

»Il piccolo Marat« — druga premiera tržaške opere. V soboto 4. t. m. zvečer je dala tržaška opera svojo drugo premiero v letošnji jesenski sezoni. Uprizorila je Mascagnijevo opero »Il piccolo Marat«, delo, ki je po 20 letih vnovič prišlo na deske Verdijevega opernega gledališča v Trstu. Vsebinska je vzeta iz francoske revolucije, godba pa ima vse odlike Mascagnijeve glasbe — globoko občutena lirika z močnimi dramatskimi efekti, kakor jo pri nas poznamo iz »Cavallerie rusticane«. Delo je nastudiral maestro Anton Sabino. Odlikoval ee je zlasti famozni basist Lucian Donaggio v vlogi Orca. Ugajal je nadalje mladi tenor Renato Gigli, ki še veliko obeta, zelo dobra je bila sopranistinja Eliza Gatti Porcinai kot Mariella, k umetniško dovršeni stvaritvi so pa oporniki tudi vsi ostali nastopajoči, zlasti še orkester in zbori. Kakor pri premieri Othella je bilo gledališče tudi v soboto razprodano ter razpoloženo občinstva izvrstno. Glavni akterji so bili deležni prireditelne aplavza. — V nedeljo je bila repriza Othella, v terek pa je opera ponovila Mascagnijevo delo.

Pojasnjena velika tatvina. 22. septembra zjutraj so opazili v tovarni piškotov Pastificio Tristino, da so ponoči obiskali skladišče tatovi ter odnesli 70 kg sirupa, 140 kg kandiranega sadja, več posod masti itd. v skupni vrednosti 6000 lir. Kriminalni oddelke kvesture je to tatvino hitro pojasnil. Prijeli so Salvatoreja Menegona, ki je bil pred nekaj meseci zaposlen v tovarni kot mizar. Sicer je vse tajil, zato pa je bil zgovornejši njegov prijatelj 17 letni Karel Novak, ki je priznal, da sta skupaj z Menegonom vdrli v skladišče ter izvršila to tatvino. Pri razpečevanju plena so jima pa pomagale še tri osebe, ki jih je policija tudi že izsledila.

Iz Reške pokrajine

Jelšane. Letošnje leto smo imeli v Jelšanah kar dve novomašni slovesnosti. Prvo novo mašo je imel 13. julija gospod Anton Surina, doma iz Novokračin, podružnične vasi jelšanske. Drugo je pa imel gospod Ivan Bernetič, doma iz druge podružnice vasi Lipa, dne 21. septembra. Obakrat so domači fantje in dekleta okrasili cerkev ter prostor pred njo z rožami, venci in slavaloki, tako da je bilo treba zares pohvaliti njihovo podjetnost in poštvalnost, ko so sredi največjega dela (za prvo novo mašo ob košnji, drugi pa prav ob času pospravljanja poljskih pridelkov dekleta vztrajala do polnoči in čez ter plela vence). Za obe novi maši niso prišli ljudje le iz domače fare, ampak tudi iz sosednih, celo tja od Matulji. Posebno zato še, ker je bilo obakrat sijajno lepo vreme. Za prvo novo mašo je imel pridigo gospod iz Podgraj č. g. Simončič, drugi pa gospod iz Harij, č. g. Grič. Tudi pevec so pri prvi kakor pri drugi slovesnosti sijajno peli ter izvrstno rešili svojo nalogo. Oba gospoda novomašnika sta dovršila svoje študije, kakor vsi reški bogoslovci v semenišču v Benetkah. Gospod Anton Surina je nastavljen sedaj za kaplana v reški župniji sv. Nikolaja ali kakor vele Rečani, na Torreti. Gospod Ivan Bernetič je pa v službi kot kaplan v Klani. Oba želimo mnogo sreče in uspeha v eveti dušnopastirski službi.

Iz Novega mesta

Ljubljansko gledališče bo spet gostovalo. V ponedeljek, dne 13. oktobra bo v Prosvetnem domu v Novem mestu zopet gostovala skupina igralcev ljubljanskega Narodnega gledališča. Tokrat bodo igrali veselogo »Dva ducata rdečih rož«. Režiral bo g. Jože Kovič.

Iz Spodnje Stajerske

V celjsko okrožje po omenjeni naredbi šefa civilne uprave za Spodnje Stajersko spadajo zdaj te-le občine: Sv. Jurij ob južni železnici, ki se zdaj imenuje Anderburg, Petrovce pri Celju, ki se zdaj imenuje Arndorf bei Cilli, Dobrna, Dobje, ki se zdaj imenuje Barental, Škofja vas, Jelše, ki se zdaj imenuje Erlachstein namesto dosedanje občine Šmarje pri Jelšah, Vransko, ki se zdaj imenuje Franz, Braslovce, ki se zdaj imenuje Frasslau, Polzela, ki se zdaj imenuje Heilenstein, Vojnik, ki se zdaj imenuje Hochenegg, Velika Pirešica, ki se zdaj imenuje Hofrain, Ljubno v Savinjski dolini, ki se zdaj imenuje Laufen, Luče, ki se zdaj imenuje Leutsch, Nova cerkev pri Celju je zdaj Neukirchen, Gornji grad je Oberburg, Sv. Jurij ob Taboru je Oppendorf, Šmartno ob Paki je Packenstein, Ponikva je Pönigl, Mozirje, ki se zdaj imenuje Prassberg, Šmartno v Rožni dolini se zdaj imenuje Rabensberg, Rečica je Rietz, Rogatec, Rogaska Slatina, Zalec, ki se zdaj imenuje Sachsenfeld, Zusem se zdaj imenuje Süssenheim, Slivnica pri Celju je Schleinitz bei Cilli, Šostanj, Teharje, Laško-Rimske toplice, Podčetrtek se imenuje Windischlandsberg, Velenje, ki se zdaj imenuje Willan. Poleg teh spada v celjsko okrožje še občina Pragersko, imenujejo Pragwald.

Iz Srbije

Na Ubu v Srbiji je 33 Slovencev, ki imajo skupno kuhinjo, za živež jim pa skrbi tamkajšnja občina. Žal nimajo vsi zaslužka, vendar z božjo pomočjo upajo prestat. Vsem znancem in prijateljem pošiljajo iskrene pozdrave družine:

Kidričeva, Lorgerjeva in Goleževa iz Šmarja pri Jelšah, Mesaričeva iz Poljan, Korpinkova in Salkotova iz Slovenske Bistrice, profesor Gruntarjeva iz Maribora, Berstovškova iz Kočevja in Močnikova iz Celja.

Srbski sladkor za hrvatska drva. Srbska in hrvatska vlada ste se sporazumeli, da bo Srbija dala Hrvatski na razpolago več tisoč ton svojega sladkorja v zamenjavo za hrvatska drva.

Povišane cene monopolskim izdelkom v Srbiji. Srbska monopolska uprava je s 1. oktobrom zvišala cene vsem svojim izdelkom. Nove cene so naslednje: zavitek Morava 11 din, Zeta 10 din, Ibar 8,50 din, Drava 7 dinarjev, Zvišane so cene tudi vsem vrstam tobaka in cigaretne-mu papirju, kakor tudi soli, ki sedaj stane 1 kg 3,50 dinarjev, finejša pa 1 kg 8 dinarjev.

Belgrajska občina pobija draginjo. Radi visokih cen po gostlinah in restavracijah je belgrajska občina sklenila odpreti več ljudskih restavracij, ki bodo dajale okusno kosilo za 10 dinarjev. Hrano bodo ljudje lahko odnašali tudi na svoje domove. Prvo takšno restavracijo je občina odprla dne 5. t. m. v Garašaninovi ulici. Ščasoma jih bo pa odprla še več.

Iz Hrvatske

Ustaška mladina na visoki šoli za telesno vzgojo v Italiji. Te dni je odpovalo v Italijo 37 zastopnikov in 4 zastopnice ustaške mladine, ki bodo na akademiji »Gile« študirali telesno vzgojo in jo potem širili med ustaško mladino.

Glasbeni list ustaške mladine. Zaradi pospeševanja mladinske glasbe je vodstvo ustaške mladine prišlo izdati za ustaško mladino tudi glasbeni list »Prolječe«.

Obvezno izvrševanje verskih dolžnosti. Prosvetni minister je te dni spopolnil dosedanje šolsko zakonodajo na Hrvatskem z novim predpisom, po katerem mora vsa hrvatska šolska mladina ob nedeljah in zapovedanih državnih praznikih izvrševati svoje verske dolžnosti in se udeleževati božje službe. Neizvrševanje teh dolžnosti kaznuje razrednik z ukorom in se zaznamuje v razrednici kot izostanek od celodnevne pouka.

Pravilnik o ureditvi in poslovanju Hrvatskega bibliografskega zavoda. »Narodne novine« objavljajo pravilnik o ureditvi in poslovanju Hrvatskega bibliografskega zavoda, v katerega so sprejeli bivše tiskarsko podjetje »Jugoštampac«. Po tem pravilniku Hrvatski bibliografski zavod ureja in izdaja: Hrvatsko enciklopedijo, enciklopedijo za mladino, hrvatsko bibliografijo, slovar hrvatskega književnega jezika, revijo »Hrvatska v besedi in sliki«, »Tekste in pregled«, knjige o Hrvatih in Hrvatski v tujih jezikih, »Hrvatska misel in beseda skozi stoletja«, celokupna dela hrvatskih političnih pisateljev in esejistov, slikovnice in albume, knjige in razprave po naročilu ministrstev in drugih državnih ustanov. Zavod vodi upravitelj, ki ga imenuje prosvetni minister.

Novi banjaluški župan prevzel posle. Novi banjaluški župan Hakija Bešliagić je te dni prevzel posle na mestni občini.

Mišek in Netopir

Mišek se je popraskal za ušesi, nato je dejal: »Najbolje bo, da se bom malo vadil in treniral s samokresom.«

Neki starejši delavec mu je dal svoj samokres, rekoč:

»Stavim za eno cigareto, da ne boš zadel tole steklenico!« in je postavil steklenico na kamen.

Mišek je sprejel stavo. Postavil se je naréd, začel je meriti, vendar se ni nič sprožilo, ker samokres ni bil nabit. Medtem ko so se drugi smejali, je Mišek zadel samokres v steklenico, ki se je razletela na tisoče koscev.

»Daj mi cigareto!« je zavpil. Drugo jutro se je Mišek vadil zadelati v cilj s puščico.

Toda razbojnik Netopir se ni niti malo zbal, kaj šel Mišek je bil dober strelec s puščicami in če bi bil razbojnik vdel, kako je točno zadel, bi se mu pač ne upal približati.

Sss! In že je tičala strelca v cilju. Ta cilj pa je bil papir, kjer je bilo napisano: »Imas še štiri dni časa!« za podpis pa epet — slika netopirja. »O, moj ljubli Mišek!« je zavpila Miška in je vzdihnila.

ELAR — Radio Ljubljana

Parliamo l'italiano!

Schema della XVII lezione ch'è verra tenuta dal prof. dott. Stanko Leben venerdì il 10 ottobre 1941-XIX, ore 19.00.

Tu natisnjeno besedilo je samo ključ za vse one, ki slede pouku italijanščine po radu. Italijanske ure so na sporedu ob ponedeljskih, sredah in petkih, vedno ob 19.00 uri zvečer.

Parliamo l'italiano!

Camera da affittare.

— Buon giorno, signora: ho letto nel giornale che avete una camera ammobigliata da affittare.

— Sì, signore, è una bella camera che dà su un giardino ed è volta a sud; c'è molto sole la mattina e il dopopranzo.

— Posso vedere la camera?

— Certamente, signore. Favorite. Ecco qui. Vedete com'è spaziosa e bene ammobigliata; proprio nulla ci manca: c'è il letto, un cassetto, un armadio, un tavolino da notte, una tavola con due poltrone. Vi piace?

— Sì, è bella; mi piace. È anche pulita, spero.

— Oh, signore, pulitissima! Molte persone hanno già abitato qui e nessuno ha mai avuto a lagnarsi della pulizia.

— Vi credo volentieri. E quando costa questa camera?

— Non costa caro; solo cento sessanta mensili.

— Non potete far una riduzione?

— Quanto tempo avete intenzione di rimanere?

— Ma, un anno, due anni... Ho qui, in città, un posto stabile.

— Allora sì, in vista della lunga permanenza posso fare anche una piccola riduzione.

— Sta bene. E date Voi anche la colazione?

— Se non fate colazione troppo presto, sì.

— Io non mi alzo mai prima delle sette.

— In questo caso potete avere anche la colazione.

— E in che cosa consiste la colazione?

— È una tazza di caffè o latte, con pane.

— E che prezzo mi fate per la colazione?

— Una lira cinquanta, signore.

— Va bene. Quando è libera la camera?

— Questa sera, oggi, subito, quando volete.

— Benissimo; arriverete dunque stasera alle otto. Ecco intanto il mio biglietto di visita.

— Va benissimo. A riveder Vi, signore.

Esercizi

1. Coniugate prima al presente, poi all'imperfetto le seguenti frasi: Fare una passeggiata. — Dare un'occhiata al giornale. — Dire sempre che stare poco bene. — Non dire né di sì né di no. — Non riprodurre mai i discorsi altrui. — Io tenere la corrispondenza. — Venire a vedere i parenti.

2. Traducete: Pozimi (d'inverno) sem vstajal ob sedmih in poletj (d'estate) ob šestih. Ali so okna Vae sobe gledala na ulico ali na dvorišče? — Eno je gledalo na ulico in drugo do trg. — Stric se je vrnil davi. — Bil je velik optimist (ottimista); vse je videl rožnato (color di rosa) — Nasvetoval sem (consigliare) bratu, naj (di z nedoločnikom) ostane še nekaj (alcuni, qualche) dni. — Na postajo eta šla po (a prendere) hčerko. — Kdaj zajtrkujete? — Jutri zajtrkujem že ob šestih. — Kdo je stanova (stare) v (a) drugem nadstropju (piano)? — Ne vem. — Ali veste, kdaj pride vlak? — Ob šestih, če se ne motim; toda rajši (pintosto) pogledjte (consultare) vozni red (l'orario). — Nekomu (ad uno), ki odhaja, pravimo: srečno pot (buon viaggio) in srečen povratek (felice ritorno)! — O nikomer ni slabo govoril (parlar male, sparlare). — Muca je predla (fare le fusa) od (da) zadovoljstva (contentezza).

Prva partija

Zdajci je paznik Andres spredaj zakrožil z jamščarico, kakor bi dajal znamenje. »Poglej,« pravi mirno tesar Martinek, iz stropa moli prelomljena stropnica, dolgi Adam se mora pripogniti, da bi se ne zadel s čelom vanjo. In za njo druga, tretja, čela vrsta zlomljenih desk in tramov. V Stanku je nekaj zdrkotalo: zdaj gremo menda že lahko naprej, saj ne bo padlo na nas! Čaka, da se bodo drugi ustavili in rekli: naprej ni mogoče, konec. Toda Adam se je le malo bolj pripognil, kakor drugekrat, in stopa dalje, tesar je nagrbil široka ramena, veliki Matula za Stankom puha, čes, lezi, prijatelj, in Andresova poskakajoča lučka se čedalje bolj vrti v temo. Tudi že Stanko se mora pripogniti pod razdrtim stropom. Boji se pogledati kvišku, kako se pod težo upogibajo tanke deske, saj se mora to porušiti in potem nas bo kamenje zasulo! In nas tudi bo: saj je tu že polno podrtin na tirnicah in kamenja. Jaz ne grem več naprej — je hotel izjaviti Stanko: toda Andresova lučka hiti zmerom enako hitro dalje, ne gre več naravnost, temveč dela ovinko in skače, pomežikne zdaj tu, zdaj tam. Adamov upogibni hrbet in široka tesarjeva pleča bežijo zdaj hitreje, težko dihanje zidarja Matule sope Stanku zmerom bliže v hrbet. Stanko že malone dirja, predavajoč težko jamščarico iz roke v roko, rad bi si z robcem obrisal pot, ki mu teče v oči, toda zdaj ne utegne. Brž, brž, da bomo imeli ta hodnik že za seboj! Sapra, tukaj so se prelomile že pokončne deske, pogledale so iz sten kakor prelomljene treske, ves strop se je nagnil in leži samo na teh na pol podrtih opornikih. Kam nas tale Andres pelje! Stanko bi jokal od strahu, pa mora naprej, se mora spotikati po kopicah kamenja, da se ne zadene vanj s svojo razkuštrano butico Ma-

tula, ki eopih za njim, pripognjen kakor koštrun. In iznenada se je sam Stanko zaletel z nosom v široka pleča tesarja Martinka. »Naprej ni več mogoče!« je rekel. »Zakaj pa ne?« pravi mirno Martinek in se suče z rameni in zadnjico med navzkrižnim lesovjem. »To bo treba popraviti.« Stanko si ne more misliti, kako bi se moglo to kdaj urediti: z obeh strani molijo zlomljene deske in tramovi ven, strop je podrt in leži z vso težo na pokajočih kolih. Saj ne pridemo več od tod ven, čuti z grozo Stanko, tole mora pasti na nas vsak trenutek! In kriči glavno med ramena, po hrbitu mu curija pot, noge mu tako čudno slabijo in se mu pri vsakem koraku bolj ustavljajo. Sprejda pa čimdalje bolj živahno miglja plesoča lučka Andresova. Jezus Marija, kdaj bo konec te poti! Zdaj se ta lučka ustavlja in daje znamenje; pes Andres čaka na vse druge. »Torej kaj? Ste vsi tukaj?« No, kaj bo? Tamle sedi na prevrnjenem vozičku inženir Hansen in si podpira glavo z dlanimi. Andres šteje z očmi svoje može in pravi suho: »Za meno!« In koraka k inženirju Hansenu, udari s petami skupaj, v levi roki drži jamščarico, z desnico pa po vojaško salutira. »Srečno!« javlja službeno.

Hans je dvignil glavo, od premoškega prahu umazani nos se mu poti in sveti, na čelu pod usnjato čepico ima bulo, kakor da se je kje pretepal.

Javljala se paznik Andres in njegovo moštvo. Kopač Adam, kopač Suhanek, tesar Martinek, pomožni kopač Falta, zidar Matula in vozač Pulpan.

Hans je vstal in dvignil roko k čepici. »Gut. Gut.« Stanko se vzravna kakor vojak, očka Suhanek niti ne mrkne, orjak Martinek v zadregi polaga svoje tace na šive hlače, Pepek pa boji prsi in se pači. Samo Adam gleda nekam v kot in Matula požira s krvavimi očmi strumnega Andres. Gospod Hansen bi rad nekaj povedal, pa revež ne zna češki. Zato se samo smehlja, kima z

glavo in ponavlja svoj gut. »No, kajpak, gut.« pravi očka Suhanek, in vsi kimajo z glavo. Hans je fant od fare, imajo ga radi. Zdal jim nekaj pripoveduje, najbrž je to po švedsko, in kaže z dolgo roko v zasuti kot, pred katerim je sedel.

»Ojej,« je ušlo Pečku.

»Bogme,« je rekel veččako Suhanek in počeplnil. Saj to je, gleda Stanko, samo kup razvalin: prelomljeno lesovje, zasuto s kamenjem; tukajle moli nekaj ven kakor razcepljen podboj, a stropa visijo prelomljene stropnice.

Očka Suhanek je vstal in si zatezal jermen pri hlačah. »Jaz bom tja pogledal, gospod inženir,« je dejal. »Jaz se v Kristini že spoznam.«

Gospod Hansen ga sicer ne razume, ve pa brzokone, za kaj gre; nekaj govori in ga s prstom trka po rami. »No, kajpak,« se pripravlja Suhanek, »bom že pazil. Kladivo, fantje! Potrkal bom tistim trem.«

Stanku postaja jasno, da je tole brzokone tisti nesrečni rov. Stari gospod zgoraj je rekel, da človek lahko leze tod prav do konca. Ampak zdaj se je menda že čisto vse podrla, in ni mogoče nič poleti. Medtem čepi očka Suhanek na vseh štirih in vtika golo glavico v razpoko pod dvema zaklinjenima okroglima tramoma. »Ampak seveda,« mrmlja, »bo že šlo.« Ze je v tej luknji do zadnjice, zmigne s seboj, in pred strmečim Stankom izginejo dedovi škornji med to kolobocijo zlomljene lesovja.

Falta Pepek si slači suknjič in srajco in ju viže na prevrnjeni voziček. Ostro je zasmrdele po njegovem potu. Stanko si ne more misliti, kaj in kako bodo prav za prav tukaj delali. Zdal samo ogledujejo to opustošenje; in tako se tlačijo, da se že ne morejo več gibati. Tesar Martinek razumno gleda zamazanega Hansena.

»Gospod inženir,« pravi počasi in kaže z debelim palcem čez ramo, »midva z Matulo bi lahko medtem postavila tistile tram, kajne.« Gospod

Hansen kima, torej vidi, vse razume. Martinek si slači suknjič in si pod vratom odpenja srajco, pa ima za to predebele preste; in pri tem se ozira kvišku na prelomljene stropnike. »Poglej, to je moč,« se čudi kakor deček in mora seči z dlanjo na strop. »To je moč, ljudje,« se čudi in se srečno smehlja. »Tak pojdi, Matula, bova gradila.« Matula se je težko odtrgal od opazovanja psa Andres in se opotekel za tesarjem. Medtem stoji paznik Andres še zmeraj mirno zraven gospoda Hansena in čaka menda na povelje. Adam si vleče srajco čez glavo, Pepek si je že pljunil v roke in vleče kamenje iz kupa razvalin. — »Počakaj,« godrnja Adam in skuša pomagati.

Andres se nenadno jezno obrne k Stanku. »In vi ste prišli sem samo zijala prodajat, kajne? Odnajajte tole kamenje!«

»Kam?« vpraša v zadregi Stanko.

Paznik je siknil od nepotrpežljivosti. »Pojdite vendar!« je zalajal in ga peljal kakih trideset korakov dalje. »Tukaj, in lepo na kup, razumete? Premog posebej, drugo pa sem!«

Stanko je slekel suknjič in začel nositi kamenje, ves vznojen. Kakor suženj, si je mislil. In temu se pravi reševanje človeških življenj!

VIII.

Ze ga boli v križu in roke ima ranjene od kamenja; med pleči mu curlja potoček potu, pot ga ščiplje v oči, ščegeta na nosnicah in žge v ustih. Pil bi, pil, da bi kar rezgetal. Ze davno je vrgel prepoteno srajco s sebe, in zdaj se mu lepjo hlače na suho zadnjico; gotovo se mu bo napravil volk, ko tako bega ves spoten s temi izbirki. Ali mar gospod Hansen ne vidi, kako garam? In potem pride še pes Andres, brne v to kamenje in rjove: »Tole naj bo skladanica? To je kup gnoja! Lepo meter na meter, da bo imelo ravne ogle —«

Premogokop Št. Janž

išče

mlajšega rudarskega inženiera s prakso na premogu, dva rudarska paznika z rudarsko šolo in prakso, nadalje korespondenta samostojnega in perfektnega v italijanskem jeziku, za čimprejšnji nastop.

Ponudbe z opisom dosedanjega službovanja poslati na: Premogokop And. Jakil d. d., Krmeli.

All veste tole!

Če naročite »Slovenčevo knjižnico« boste podprli tudi številne grafične delavce, ki bodo ostali pri delu

MALI OGLASI

V malih oglasih velja pri iskanju službe vsaka beseda L. 0.30, pri ženitovanjskih oglasih je beseda po L. 1.—, pri vseh ostalih malih oglasih pa je beseda po L. 0.60. Davek se računa posebej. Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Dobe:

Dober mehanik

za pisalne in računske stroje se takoj sprejme. Ponudbe pod šifro: »Mehanik« štev. 11832 upravi »Slovenca«.

Kolesa

Prodaj par koles

moških in ženskih - 700 lir - eno športno in rabljeno. Fantini, mehanik, Celovška cesta 42.

Objave

Vpisovanje v učne tečaje

za privatiste bo do 15. oktobra dnevno od 14. do 16. ure na Šmartinski cesti 10, prtlj., levo.

Knjige

Knjige vseh strok

antične vrednosti, po zelo ugodni ceni prodam. Vodje univerzitetnih institucij in bibliofilni vabljani. Ogled vsak dan od 15 do 18 v Kolodvorski ulici 25.

Kupimo

Balane in hrastove sode

vseh velikosti — kupuje tvrdka E. Jeras in drug. Ljubljana, Tyrševa c. 33.

Voziček

na štiri kolesa, nosilnost do 500 kg, kupi Ign. Vok, Tavčarjeva 7.

Posestva

Hiše, parcele

prodaja v raznih delih mesta najugodnejše in najkvalitetnejše realitetna pisarna Zajec Andrej, Tavčarjeva ulica št. 10, telefon 35-64.

Mlin in žago

kupim ob stalni vodi ali hišo v Ljubljani za gotovino. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 11825.

Pohištvo

Pohištvo

dobro ohranjeno in čisto, ter druge gospodinjske stvari, ugodno naprodaj. Ogleda se vsak dan od 10. do 12. ure, Vrhovčeva ulica 12, visoko pritišče, levo (pri Taboru). Prodaja se vrši v sredo, 15. oktobra ves dan.

Kurilvo

suha drva nudi I. Pogačnik

Ljubljana, Bohoričeva 5 telefon 20 59

Postrežba brezhibna

Prodajo

Jabolka

prodaja Fran Pogačnik, Dunajska cesta 33, telefon 23-24.

Gospodične neveste!

Nudi se vam nakup krasnega posteljnega perila iz predvojne blaga. Iz prijaznosti se izve: Bežigrad, Svetosavska 10-I. r

Zimski moški plašč

lep, odlične kakovosti, za manjšo postavu, naprodaj za 800 lir. Ogled: Idrijska 14 (ob Tržaški cesti).

Pisalno mizo

pisalni stroj, psiho, mizo, omaro, umivalnik, stolice, gramofon, vse dobro ohranjeno, prodam. Zalaznik, Napoleonov trg 7.

Filatelija

Novost za filateliste.

Pravkar prejel novo izdajo bloka in serije »Smederevo« in jo nudim za vsoto 1800 lir. Istočasno sprejemam abonente za novi srbski blok v dobro vojni ujetnikom. Knjižarna Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva 6.

Casa di Ortopedia „Ral“

di G. Carrano

Via S. Marta, 25 — MILANO — Telefono 84.345

ERNIA

senza operazione

KILA

senza operazione

Nuovo offusatore speciale

Continente in modo meraviglioso qualsiasi forma di ERNIA, anche voluminosa, riducendola ed immobilizzandola in breve tempo

L'ortopedico autorizzato a norma di legge

risolve a:

Gorizia — Albergo Tre Corone

Idria — Albergo Didie

Postumia — Albergo Leone

Fiume — Albergo Reale

Trieste — Albergo Posta - Piazza

Nov specialen pas

ki čudovito dobro zdravi vsakršno obliko KILE, tudi zelo veliko, jo v kratkem času zmanjša ter immobilizira

Ortoped z zakonskim dovoljenjem sprejema v:

Giovedì 9 Ottobre

Venerdì 10 Ottobre

Sabato 11 Ottobre

Domenica e Lunedì 12 e 13 Ottobre

Martedì e Mercoledì 14 e 15 Ottobre

Kmetovalci na Barju!

Za prihodnje leto želimo pri Vas zasejati najmanj 1000 hektarov s sončnicami za izdelavo jedilnega olja. Dajemo prednost travnikom in pašnikom, ki so varni pred dalje časa trajajočo poplavo. Vsa potrebna navodila za sejanje in seme boste dobili pri nas. Na željo bomo preskrbeli tudi umetna gnojila. Jamčimo za odkupno ceno, ki Vam bo zagotovila lepo donosnost. Kdor se bo že letos odzval, bo imel tudi v prihodnjih letih prednost, kajti sončnice bomo stalno gojili. Vsaka večja vas bo imela po enega kmetovalca kot našega poverjenika. Ker je za ledino potrebno jesensko oranje, prosimo, da se zainteresirani takoj javijo poverjeniku ali pa z dopisnico tovarni olja

Hrovat & Komp., Ljubljana

(Palača Ljubljanske kreditne banke) III, nadstropje

Dolarske hijene

»Ne, ne, gospod Palmer! Sedaj vas ne pustim samega... O vsem bom molčala kakor grob, dokler ne boste našli kake rešitve.«

Še več kakor njene besede mu povedo njene oči. Skloni se nad njo in ji pogleda od blizu v lice. Ves srečen je, ko zapazi, kako obliha Ellen rdečica.

»Zakaj, Ellen,« zašepeta, »zakaj mi hočete sedaj pomagati? Zakaj ste voljni ostati pri meni?«

Ellen zapre oči, da se tako izogne njegovemu pogledu. »Ker... ker... ne, ne, gospod Palmer, prosim, ne sprašujte me!«

Palmerju se razjasni obraz, presrečen smehljaj mu žari iz lica, ko jo tiho vpraša: »Ker me imaš rada, kaj ne, Ellen?« Ko zapazi, da ga Ellen noče niti pogledati in da se komaj upa dihati, se nagne k njej in ji pošepeta: »In še nekaj Ellen! Ali veš, da imam tudi jaz tebe prav tako zelo, zelo rad?«

Prestrašena ga pogleda Ellen: »Gospod Palmer, saj vendar ne smete...«

»Daj no že mir z gospodom Palmerjem!« jo prekine z smehom. »Franc mi je ime, če še ne veš! Ti si pa Ellen.« Še preden se Ellen zave, kaj se godi, jo že prime Palmer trdno z obema rokama in jo dvigne s stola. Ko stoji pred njim, se ji prešerno zasmeje. Ker se Ellen ne more braniti, jo poljubi.

Sedaj, ko sta se vendar našli, hitro pozabita na vse nevarnosti, ki ju še čakajo. Zopet sta pogumna. Palmer ji veselo dopoveduje: »Boš videla, Ellen, vse bo zopet dobro. Le verjemi mi! Vse se bo še uredilo kakor treba.«

Ellen si briše solze ter se mu nasmehne. »Toda, kako? Kako misliš, da se bo vse uredilo?«

Palmer skomigne z rameni. »Za sedaj še nimam pojma. Vse bo treba temeljito premisliti. Hvala Bogu, prav sedaj mi ne grozi nobena posebna nevarnost!«

»Seveda ne, toda...« nato nadaljuje Ellen odločno: »ali ne bi bilo najbolj pametno, da se sam javiš policiji in vse poveš?«

Da, na to je tudi on sam že večkrat mislil. Toda na žalost mu je prišlo to na misel šele tedaj, ko je bilo že prepozno, ko ni mogel več nazaj.

»Tega ne morem več, Ellen! Vidiš, takrat, ko sem prvič prišel sem in vse povedal Grillu, tedaj bi to še lahko storil... Najbrž bi dobil razmeroma majhno kazen, saj bi me najbrž prijel samo zaradi neupravičenega burkaste nastopanja ali česa podobnega. Tudi Grill bi se v tem primeru potegnil zame. Toda sedaj to ne velja več.«

»Zakaj ne?«

Palmer globoko vzdihne: »Zato ne, ker je sedaj vse drugače... Če se sedaj sam javim, potem me bodo lahko obtožili vse hujših reči: ponarejanja podpisov, prevare in kaj vem kakšnih prestopkov še... Za vse take prestopke pa kaznujejo z ječo.«

»Moj Bog, kako pa misliš, da se boš mogel rešiti? Ali ne bi bilo najboljšje, če vsaj gospodu Meesu vse priznaš?«

»Izključeno!« Palmer odločno odkima. — »Stric Paddy je sicer dober človek, ki mu ni para. Toda, če bi vse to zvedel, bi gotovo v jezi dosegel, da bi me še hujše kaznovali.«

»In kaj, če bi govoril z Harleyem Mortonom?«

»Verjemi mi, Ellen, vse te možnosti sem že zdavnaj pretehtal. Zanesel se lahko name.

Nikdar se ne bi spustil tako daleč v to noro zgodbo, če bi se mi le kdaj ponudila najmanjša pametna priložnost, da jo neham.« Palmer je ves srečen, da si po dolgem času lahko olajša svojo vest in da pove vse, kar ga tišči, nekemu, ki mu zaupa. »Vidiš, stvar je takšna: jaz sam sploh nisem hotel igrati Grillove vloge. Grill je bil najbrž jezen name, pa me je kar na lepem pustil v prav istem obupnem položaju, v katerega sem ga spravil jaz s svojim nastopom. Tisto noč sva oba precej popila in le s pijanostjo si razlagam vse to, kar se je godilo. Ko sem drugo jutro bil sam v njegovi palači in uganil po malenkostih, ki mi jih je odnesel, da je najbrž pod mojim imenom odpoval namesto mene v Avstralijo, ker je mislil, da je vse izgubljeno, mi ni ostalo drugega, kakor da jaz poskušam rešiti, kar se da. Saj sem ga prav jaz spravil v polom, na drugi strani pa me je s svojim begom tako rekoč pooblastil, naj ga zastopam... Lahko mi verjamete, ves čas sem delal in postopal tako, kakor da bi bil le upravitelj njegovega premoženja. Nikdar mi niti na misel ni prišlo, da bi si prisvojil najmanjši dolar Grillovega premoženja. Nesprotno, smatram za svojo dolžnost, da mu obdržim in obvarujem vse to, kar sem mu priboril nazaj in kar sem mu prvotno tudi sam zapravil. Samo to mi je mirilo mojo vest, in prav to me tudi še drži na tem mestu, ker vem, da delam pošteno in brez zle misli... Kakšen bo seveda konec, pa ne vem.«

»Kaj bo pa potem, če pride Grill nazaj?«

Palmer skomigne z rameni. »Kaj jaz vem! Ko so ga aretirali na krovu »Venetie« pri zaslišanju ni izpovedal ničesar. Morda se bo pustil v New Yorku kar obsoditi kot Palmer. Dobil bo itak majhno kazen, nato pa bo prišel k meni in vse od mene zahteval... Mogoče je tudi, da bo šel v New Yorku povedal vse, kar

ve in me tako razkrinkal. Toda sedaj mora tudi on že vedeti, da je Grillova družba rešena. Iz kakšnega razloga molči in me pusti naprej v tej vlogi, ne vem.«

»Tega ne veš? Pomisli vendar! Če bi Grill po aretaciji na ladji povedal, kar ve, ali tudi kasneje, potem bi vse to takoj sporočili v New York... Tvoja igra bi bila razkrinkana in stari Rackley bi pospravil žetev, ki jo je sejal. Razkrinkanje Grillovega dvojnika bi vendar imelo za posledico strašno paniko na borzi. Verjetno je, da v tem oziru Harley Morton Grillovi družbi ne bi hotel pomagati in vse bi bilo izgubljeno.«

Palmer pokima. »Da, prav imaš! Prav ti razlogi so bili tudi za mene odločilni. Zato si nisem upal niti Gizeli ničesar povedati. Najbolj me mori sedaj to, da o svoji vlogi ne bom nikdar mogel povedati resnice, niti ne policiji... Razen, če bi mogel pregovoriti Mortona, da sam pomaga pri tej igri. Vendar ne verjamem, da bi se stari Morton hotel mešati v kaj takega.«

Ellen vzdihne. »Strašno je to! Vsako najmanjšo naključje te že lahko izda, Frank... Saj nisi nikdar popolnoma varen!«

»Če bi se mi le ponudila priložnost, da bi mogel govoriti z Grillom takoj po njegovi vrnitvi v New York, pa bi se dalo še vse urediti...«

Oba se zdrzneta in Palmer utihne. Nekdo je pritisnil na kljuko vrat. Nato čujeta godrnjanje in stric Paddy se oglasi: »Za zlomka, kaj pa je zopet?«

Palmer in Ellen se spogledata in si ne veta pomagati. Toliko si imata še povedati. Oba imata dobro voljo, da bi končala to igro pošteno, toda ne veta, kako. Medtem bobna stric Paddy nestrpno po vratih.

LE FORZE PRODUTTIVE DELL'ITALIA FASCISTA

PROIZVAJALNE SILE FAŠISTIČNE ITALIJE

GRUPPO VETRARIO "SACRAS" STEKLARSKA SKUPINA "SACRAS" MILANO - POLA - NAPOLI

La SILICE purissima estratta dalle cave istriane
Najčistejša KREMENICA, ki jo kopljemo v istrskih jamah

S. A. INDAGRAR Capitale versato L. 800.000
Sede in MILANO Via Bigli 1 - Stabilimento in POLA

si trasforma nello stabilimento di Napoli della
se pretvori v napolitanskem podjetju

S. A. CRISTALLERIA NAZIONALE Capitale versato L. 7.000.000
Sede in NAPOLI Corso Malta 150 - Dep. in MILANO Via Jenner 68

in cristallo, messo cristallo e vetro temperato per articoli da tavola; tubo di vetro neutro
"NEUTREX ULTRA 1941" e normale per applicazioni scientifiche e sanitarie.
v kristal, polkristal in temperirano steklo za namizno posodje, nevtralne steklene cevi
"NEUTREX ULTRA 1941" in normalne za znanstvene in zdravstvene namene.

La S. A. SOFFIERIE COLI-ARBINOLO-MONTI, SASCAM
Capitale versato L. 2.000.000 - Sede in MILANO Via Bigli 28

nei suoi stabilimenti di Milano, Sesto S.G., Vergiate, Torino, Siena e Napoli, con questi tubi produce:
izdeluje v svojih podjetjih v Milanu, Sesto S.G., Vergiatih, Torino, Sieni in Napoliju iz teh cevi:

Fiale - Flaconi - Tubetti - Tubi orlo a vite - Bottiglie isolanti e Articoli di vetro soffiato
Fiole - Fiolice - Cevke - Ceviz v vijakastim robom - Steklenice in predmete iz napihnjenega stekla

La Ditta Comm. PAOLO SOPRANI & FIGLI - CASTELFIDARDO

(fondata nel 1863) che per
prima ha diffuso tale stru-
mento in tutto il mondo, è
garanzia di
perfezione, eleganza e sonorità

Chiedetela presso il Vostro
abituale fornitore

(ustanovljena l. 1863) da je
prva razširila ta instrument
po vsem svetu, je zadostno
jamstvo

popolnosti, eleganze in zvočnosti

Zahtevajte jo pri Vašem
stalnem dobavitelju

LA REGINA DELLE
FISARMONICHE

KRALJICA
HARMONIK

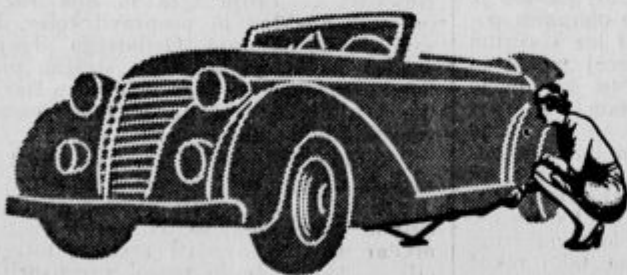
UBALDO BONTEMPI

FABBRICA FISARMONICHE
CASTELFIDARDO
(ANCONA)

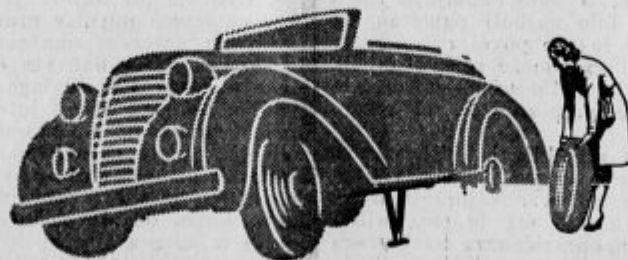
CATALOGHI
A RICHIESTA

CENIKI
NA ZAHTEVO

Un problema risolto!... Finalmente il Martinetto fisso
«B.G.M.», applicato permanentemente in modo invisi-
bile ai due lati dell'automobile, permette di solle-
varla con estrema facilità. Approvato dalle principali
fabbriche di automobili italiane ed estere.

Prezzi per coppia franco destino:
«A» per macchine fino a Kg. 800- L. 291- imballo gratis
«B» » » » 1500- » 304- »
«C» » » » 2500- » 321- »
Cercansi rappresentanti

Rešena uganka!... Končno Vam vendarle pri-
trjeni dvigalnik »B. G. M.», stalno in nevidno
pritrjen na obeh straneh avtomobila, omogoča
dvigniti avto s skrajno lahkoto. Odobrile so ga
glavne italijanske in tuje tovarne avtomobilov.
Cene za kos, franco prejemnik:

»A« za vozila do 800 kg L. 291- zavojnina gratis
»B« » » » 1500 » » 304- » »
»C« » » » 2500 » » 321- » »

Iščemo zastopnike

Officine Brevetti Cosimo Gigante
Milano via Astesani 6

EIAR - Radio Ljubljana

Petek, 10. oktobra. 7.30 Radijska poročila
v slovenščini. — 7.45 Slovenska glasba, vmes
ob 8 napoved časa. — 8.15 Radijska poročila.
— 12.15 Operetna glasba. — 12.40 Pesmi in me-
lodije. — 13. Napoved časa. — Radijska poro-
čila. — 13.15 Vojno poročilo Glavnega Stana
Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.17 Godba
Kraljeve Finance pod vodstvom D'Elia. — 14
Radijska poročila. — 14.15 Valček osemnajste-
ga stoletja. Orkester pod vodstvom Arlandija.

— 14.45 Radijska poročila v slovenščini. — 17.15
Ljubljanski kvartet in vokalni kvartet Lumar.
— 19 »Parliamo l'italiano«, prof. dr. Stanko Le-
ben. — 19.30 Radijska poročila v slovenščini.
— 19.45 Komorna glasba. — 20 Napoved časa.
— Radijska poročila. — 20.20 Komentar k dnev-
nim dogodkom v slovenščini. — 20.40 Javni
koncert Ljubljanskega kvarteta. — 21.15 Sim-
fonični koncert pod vodstvom Armanda La Ro-
sa Parodi. — Vmes: novice v slovenščini. —
22.45 Radijska poročila.
Sobota, 11. oktobra. 7.30 Radijska poročila
v slovenščini. — 7.45 Pesmi in melodije. Vmes

ob 8 napoved časa. — 8.15 Radijska poročila.
— 12.15 Sekstet Jandoli. — 12.35 Simfonična
glasba. — 13 Napoved časa. — Radijska po-
ročila. — 13.15 Vojno poročilo Glavnega Stana
Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.17 Radijski
orkester ljubljanske oddajne postaje pod vod-
stvom Draga M. Sijanec: Orkestralna glasba.
— 14 Radijska poročila. — 14.15 Orkester Ce-
tra pod vodstvom Barzizza. — 14.45 Radijska
poročila v slovenščini. — 17.15 Nove plošče
Cetra. — 19.30 Radijska poročila v slovenščini
— 19.45 Lahka glasba. — 20 Napoved časa. —
Radijska poročila. — 20.20 Komentar k dnev-

nim dogodkom. — 20.30 Koncert organista Pav-
la Rancigaja. — 21 Koncert basista Toneta Pe-
troviča, pri klavirju Marjan Lipovšek. —
21.15 Radijski orkester in komorni zbor pod
vodstvom Draga M. Sijanec. — 22 Pogovor v
slovenščini. — 22.10 Koncert tria De Rosa-
Zanetovič Lana. — 22.45 Radijska poročila.

Narokite „Slovenčev koledar“!